БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 95 (326)
14 МАЙ
ШАНБА
1955 ЙИЛ

ВАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

ЯНГИ ЗАЕМГА ЁЗИЛИШ МУВАФФАҚИЯТЛИ УТМОҚДА (1-нчи бет).

Жаҳон Тинчлик ассамблеясида қатнашадиган совет делегациясига наказ (1-нчи бет).

Тинчлик тарафдорларининг бешинчи Бутуниттифоқ конференцияси (1-нчи бет).

Партия ходимларининг республика кенгаши (2-нчи ва 3-нчи бетлар).

Европа давлатларининг Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш юзасидан чақирилган Варшава кенгаши (3-нчи ва 4-нчи бетлар).

Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш юзасидан Европа давлатлари Варшава кенгашининг 13 майдаги мажлиси тўғрисида ахборот (4-нчи бет).

Тўрт давлат элчиларининг Австрия вакиллари иштироки блан бўлган кенгашининг иши тўғрисида ахборот (4-нчи бет).

А. Смоленский. — Ҳарбир колхозда силос иншоoти бўлсин (4-нчи бет).

ЕВРОПАДА ВА БУТУН ДУН'ЁДА ТИНЧЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШ УЧУН

Шу кунларда жамоатчилик кенг доираларининг э'тибори Варшавага қаратилган. Варшавада Европа давлатларининг Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш юзасидан чақирилган Кенгаши ишламоқда. Ўз олдига жуда муҳим вазифаларни қўйган бу Кенгашнинг аҳамияти ҳаммага аёндир.

Варшава Кенгаши бутун дун'ёда агрессив кучларнинг активлиги кучайган халқаро вазиятда тўпланди. Европадаги аҳвол ўзгарди: герман милитаризми халқаро майдонга яна чиқабошлади. Париж ҳарбий битимларининг ратификация қилиниши натижасида Ғарбий Германия милитаристлари ва реваншистлари кадр армияни вужудга келтиришга очиқдан-очиқ киришиш ва бу армияни ҳозирги замон қуролларининг ҳамма турлари блан, шу жумладан атом, химия ва бактериология қуроли блан та'минлаш имкониятини олдилар. Ғарбий Германия агрессив Шимолий атлантик блокининг ва Ғарбий Европа ҳарбий иттифоқининг а'зоси бўлиб қолмоқда. Европада уруш хавфининг асосий ўчоғи вужудга келмоқда.

Дун'ёнинг бошқа қисмларида ҳам агрессив Шимолий атлантик иттифоқининг қўшалоғи бўлган ҳарбий блоклар тузилмоқда.

АҚШ ҳарбий группировкаларни уюштириш блан бир вақтда, айниқса Совет Иттифоқи ҳамда халқ демократияси мамлакатлари чегаралари яқинида ўз ҳарбий базалари шохобчаларини кенгайтириш чораларини кўрмоқда. Шимолий атлантик блоки кенгашининг сессияси атом уруши тайёрлаш тўғрисида қарор қабул қилганлиги ҳам ма'лум.

Совет Иттифоқининг Халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатиш, тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун оғишмай ва изчиллик блан олиб бораётган кураши бундай шароитда буюк тарихий аҳамиятга эгадир.

Атом қуролини тақиқлаш, қурол-яроғларни ва қуролли кучларни камайтириш ҳамда янги уруш хавфини йўқотиш масалалари юзасидан СССР томонидан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг муҳокамасига киритилган янги таклифлар ҳозирги вақтда ҳамманинг диққат марказида турибди. Жумладан, қуролсизланишни самарали контроль қилишни та'минлашга қаратилган янги совет таклифлари жуда муҳим аҳамиятга эгадир.

Совет Иттифоқи «совуқ муносабатлар уруши»нинг ҳамма формалари ва кўринишларига хотима бериш зарур деб ҳисоблайди. Халқаро вазиятдаги кескинликни камайтириш учун, халқаро муносабатларда зарур ишончни вужудга келтириш учун кескин чоралар кўриш мумкин ва лозим. Бу эса, қуролсизланиш проблемасини ҳақиқатан ҳам амалий суратда ҳал этишнинг асосий заминидир. Совет таклифлари ҳозирги замоннинг ана шу буюк вазифасини ҳал этиш учун реал йўлни кўрсатиб беради.

Ҳал этилмаган халқаро проблемаларни ҳал этиш биринчи галда, буюк давлатларга боғлиқдир. Халқаро тинчлик ва хавфсизликни сақлаш учун асосий жавобгарлик уларга юклатилган. СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин Варшава кенгашида сўзлаган нутқида айтганидек, шу муносабат блан қуйидагиларни та'кидлаб ўтишга тўғри келади: «Совет ҳукумати буюк давлатлар кенгашини ўтказиш идеясига ижобий қарамоқда. Албатта, бундай кенгаш ҳақиқатан ҳам халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатишга ва халқаро муносабатларни яхшилашга ёрдам берган тақдирдагина, бу хилдаги кенгашни ўтказиш мақсадга мувофиқ бўлади».

Совет Иттифоқи ўзининг тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш сиёсатини ўтказиб, бутун дун'ёдаги тинчликсевар кучларнинг бу сиёсатни қўллаб-қувватлашига ишонади, чунки барча халқларнинг туб манфаатлари тинчликни сақлашни ва халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатишни талаб этади.

Европада ҳам, Осиёда ҳам кўпгина мамлакатлар ўзларининг миллий манфаатларини қадрлаб, ғарб давлатларидаги ҳукмрон доиралар томонидан вужудга келтирилаётган агрессив ҳарбий блокларга қўшилишни хоҳламайдилар. Кейинги вақтларда жумладан, Австрия ҳам бу йўлга ўтди. Ғарбий Европа халқлари герман милитаризмини тиклашга йўл қўймаслик учун, Париж битимларининг амалга оширилишига қарши кенг кураш олиб бормоқдалар. Германиянинг миллий бирлиги учун кураш янги шароитда давом этмоқда. Ғарбий Германиянинг ремилитаризация қилиниши ва унинг Шимолий атлантик иттифоқи составига киритилиши Германиянинг миллий бирлигини тинчликсеварлик ва демократик асосларда қайтадан тиклаш ишига халақит бераётган асосий ғовдир. Шу блан бирга, СССР ва бошқа тинчликсевар мамлакатлар бундан буён ҳам бирлашган Германияни озод, тинчликсевар ва демократик давлат сифатида тиклаш тарафдорлари бўлиб қоладилар.

Шарқий Германия блан Ғарбий Германияни бир-бирига яқинлаштириш, улар ўртасидаги муносабатларда бўлган кескинликни юмшатиш Германияни бирлаштириш ишига, шунингдек Европада тинчликни сақлаш ишига қўшиладиган муҳим ҳисса бўлаолади. Ана шу тадбирни бемалол амалга ошириш мумкин ва зарур.

Совет Иттифоқи Германия бирлигининг қайтадан тикланишига ва Германия блан мақбул асосда сулҳ шартномаси тузилишига бундан буён ҳам бутун чоралар блан ёрдам беради. Совет Иттифоқи халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатишдан, умумий тинчлик ва хавфсизликни сақлаш ҳамда мустаҳкамлашдан манфаатдор бўлган кучларни бундан буён ҳам қўллаб-қувватлайди.

Париж битимларининг ратификация қилиниши натижасида вужудга келган вазият тинчликсевар давлатлар олдига янги вазифаларни, я'ни ўз хавфсизликларини та'минлаш мақсадида ўз кучларини бирлаштириш вазифаларини қўйди. Тинчликсевар давлатлар қўл қовуштириб ўтириб, душманга жавоб бериш учун ҳечқандай чора кўрмаганларида, империалистлар эса ўзларининг «зўравонлик позицияси» сиёсатини амалга ошириб келганларида қуролланганларида ва бошқаларга ўз хоҳишларини қабул қилдирганларида, бу ҳол империалистлар учун жуда қўл келар эди, албатта. Аммо, бундай аҳвол сра ҳам рўй бермайди.

Совет Иттифоқига ва халқ демократияси мамлакатларига қарши қаратилган ҳарбий блоклар тузилаётган бир пайтда, демократик лагердаги давлатлар ҳаракат қилмай қолаолмайдилар, улар жавоб тариқасида тегишли чораларни кўришлари, биргаликда ҳаракат қилиб, ўз хавфсизликларини та'минлашлари керак.

Варшава кенгаши дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамлашиш тўғрисида Совет Иттифоқи, Польша Халқ Республикаси, Чехословакия Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Руминия Халқ Республикаси, Болгария Халқ Республикаси ва Албания Халқ Республикаси ўртасида тузиладиган шартнома проектини муҳокама қилмоқда. Саккиз мамлакат ўртасида тузиладиган Шартнома проектида ана шу Шартнома қатнашчиларидан бироргасига қуролли ҳужум бўлган тақдирда биргаликда мудофаа қилиш юзасидан олинадиган мажбуриятлар белгиланди. Саккиз давлат қуролли кучларнинг бирлашган қўмондонлигини тузади. Бу қуролли кучлар Шартнома қатнашчилари ўртасидаги келишувга мувофиқ, ана шу қўмондонлик ихтиёрига топширилади.

Саккиз давлат ўз чегаралари ва территорияларининг дахлсизлигини гарантиялаш ва эҳтимол тутилган агрессиядан ўзларини ҳимоя қилишни та'минлаш мақсадида ўз мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш учун зарур бўлган ва ўзаро келишилган бошқа тадбирларни ҳам амалга оширади.

Саккиз мамлакат Шартномаси проекти Варшава кенгашининг муҳокамасига қўйилди. Бу Шартнома давлат суверенитетини ҳимоя қилиш ва ички ишларга аралашмаслик принципларига асосланади. Польша делегациясининг бошлиғи, Польша Министрлар Советининг Раиси Юзеф Циранкевич Варшавадаги Кенгашда сўзлаган нутқида бундай деди: «Бу Шартнома бизнинг суверен ҳуқуқларимизни қўриқлайди ва бу ҳуқуқларни ҳақиқий суратда гарантиялайди. Бу Шартнома ўзида қатнашувчи барча мамлакатларнинг суверенитетини биргаликда ҳимоя қилишни гарантиялайди».

Саккиз мамлакат Шартномаси БМТ Уставига қаттиқ риоя қилиш асосида халқаро тинчлик ва хавфсизликни та'минлашнинг самарали воситаси бўлиб қолади. Бу Шартномага барча давлатлар, уларнинг ижтимоий ва давлат тузуми қандай бўлишидан қат'и назар, қатнашаоладилар. Бу эса, мазкур Шартноманинг мудофаа характерида эканлигини исбот қилади, демократик мамлакатларнинг энг муҳим ғамхўрлиги коллектив хавфсизликнинг умумевропа системасини вужудга келтиришдан иборат бўлиб қолаётганлигини исбот этади.

Варшава кенгашининг қатнашчилари дастлабки маслаҳатлашиш вақтидаёқ дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамлашиш тўғрисидаги Шартномани тузиш Шартнома қатнашчиларининг коллектив хавфсизликнинг умумевропа системасини вужудга келтириш йўлида бундан буён ҳаракат қилишдан воз кечишларини асло билдирмайди, деб якдиллик блан хулоса чиқарган эдилар. Бундан ташқари, улар коллектив хавфсизликнинг умумевропа системаси вужудга келтирилган тақдирда, саккиз мамлакатнинг Шартномаси ўз кучини йўқотади, дедилар.

Тинчлик, демократия ва социализм лагеридаги мамлакатлар ўз кучларини жипслаштиришга, ўз ораларидаги дўстлик ва ҳамкорликни янада кўпроқ мустаҳкамлашга қат'ий қарор бергандирлар. Тайёрланаётган агрессияга зарба бериш мақсадида, Европада тинчлик ва хавфсизликни та'минлаш мақсадида тинчликсевар давлатларнинг биргалашиб ҳаракат қилишлари учун Варшава кенгашида мустаҳкам негиз вужудга келтирилмоқда.

Европада агрессив планларни амалга ошириш йўлидаги уринишлар қудратли социалистик лагердаги барча мамлакатларнинг якдиллик блан берадиган зарбасига дуч келади. Хитой Халқ Республикаси Давлат кенгаши бош министрининг Варшава кенгашида кузатучи сифатида ҳозир бўлган ўринбосари ва Хитой Халқ Республикасининг мудофаа министри Пин Дэхуай ўз баёнотида бундай деди: «Агар Европада тинчлик бузиладиган бўлса, империалист агрессорлар Европадаги тинчликсевар халқларга қарши уруш бошлайдиган бўлсалар, у ҳолда бизнинг ҳукуматимиз ва олтиюз миллионли қаҳрамон халқимиз қардош мамлакатларимизнинг ҳукуматлари ва халқлари блан биргаликда ҳаракат қилиб, узил-кесил ғалаба қозонилганига қадар агрессияга қарши кураш олиб боради».

Бутун дун'ё халқлари Совет Иттифоқининг, Хитой Халқ Республикасининг, халқ демократияси мамлакатларининг тинчликни мустаҳкамлаш ва халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатиш учун олиб бораётган актив курашини қувватламоқдалар ва бундан буён ҳам зўр бериб қувватлайдилар.

Совет кишилари Европадаги тинчликсевар давлатларнинг Варшава кенгашини Европада ҳам, бутун дун'ёда ҳам тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш вазифаларини ҳал этиш йўлидаги муҳим қадам деб ҳисоблаб, бу Кенгашни қизғин табрикламоқдалар.

(«ПРАВДА»нинг 13 майдаги бошмақоласи).

Жаҳон Тинчлик ассамблеясида қатнашадиган совет делегатларига

НАКАЗ

Биз, тинчлик тарафдорлари V Бутуниттифоқ конференциясининг делегатлари, Жаҳон тинчлик ассамблеяси олдидан Совет Иттифоқи пойтахти Москвада тўпланиб, барча тинчликсевар кучлар вакилларининг бу халқаро учрашувини уюштирган Жаҳон Тинчлик Кенгашининг ташаббусини табриклаймиз.

Хельсинкида дун'ёнинг кўпчилик мамлакатларидан турли миллатдан бўлган, турли сиёсий ва диний маслакдаги кишилар учрашадилар. Бу учрашув Европа ва Осиёда, Яқин Шарқда ва дун'ёнинг бошқа қисмларида халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлигига таҳдид кучайган пайтда чақирилмоқда. Агрессив доиралар атом урушига очиқдан-очиқ тайёрланмоқдалар. Бу доиралар халқларнинг иродасига хилоф равишда Париж битимларининг ратификация қилинишига эришдилар ва вермахтни тиклашга киришмоқдалар. АҚШ дун'ёнинг ҳамма қисмларида агрессив ҳарбий блоклар ва группировкалар тузмоқда, ҳамма жойда ўзининг ҳарбий базаларини қурмоқда. Уруш кучлари, Германия ва Корея халқларининг хоҳиш-иродасига зид равишда, бу мамлакатларнинг тинч йўл блан бирлаштирилишига йўл қўймасликка уринаётирлар. Ҳинди-Хитойда тинчликни тиклаш тўғрисида Жанва кенгашида эришилган битим хавф остида қолаётир. Тайвань ороли районидаги аҳвол ҳамон кескинлигича қолиб келмоқда.

Тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун тузилган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ўзининг асосий вазифасини — халқларни янги уруш хавфидан қутқазиш вазифасини бажармаётир. БМТда Американинг агрессив доиралари раҳбарлик қилаётган кўпчилик қурол-яроғларни камайтириш ва атом ҳамда водород қуроли ишлаб чиқаришни тақиқлаш ҳақида халқаро битим тузиш тўғрисида Совет Иттифоқининг таклифларини рад этмоқда ва Хитой Халқ Республикасининг БМТдаги қонуний ҳуқуқларини э'тироф этишдан бош тортмоқда.

Янги жаҳон уруши оловини ёқучилар халқаро муносабатларда зўравонлик сиёсатини амалга оширишни давом эттирмоқдалар. Бу сиёсат фақат янги қирғин урушига олиб келиши мумкин, холос. Тинчликсевар халқлар бу сиёсатни қораламоқдалар. Тинчликсевар халқлар жанжалли халқаро проблемаларни ҳал этишнинг бошқа йўллари борлигини кўриб турибдилар. Совет-Австрия музокараларининг натижалари, Хитой ҳукумати Узоқ Шарқдаги кескинликни юмшатиш мақсадида АҚШ блан музокаралар олиб боришга тайёр эканлиги тўғрисида Чжоу Энь-лайнинг баёноти, Осиё ва Африка мамлакатлари конференциясининг якунлари тегишли ҳукуматлар халқаро масалаларни музокаралар олиб бориш ҳамда битимлар тузиш йўли блан ҳал этишни истаганларида халқаро кескинликни янада юмшатишга эришиш учун реал имконият борлигини кўрсатди.

Бу вазиятда халқларнинг тинчликни ҳимоя қилиш йўлидаги актив кураши ғоят катта аҳамиятга эгадир.

Халқларнинг тинчлик ишини сақлаб қолишга бўлган қаттиқ иродаси — ҳозирги вақтда неча-неча юз миллионларча кишиларни бирлаштираётган тинчлик тарафдорлари ҳаракатининг ўсишида, атом уруши тайёрлаш сиёсатига қарши ҳамма жойда халқларнинг қаҳр-ғазаби кучайиб боришида ўз ифодасини топмоқда.

Ҳозирги вақтда ҳамма мамлакатларда Жаҳон Тинчлик Кенгашининг атом уруши тайёрлашга қарши чиқарган Мурожаатига имзо тўплаш юзасидан кенг кампания олиб борилмоқда. Тинчликнинг содиқ ва изчил тарафдорлари бўлган барча совет кишилари ҳам бу Мурожаатни тўла равишда қўллаб-қувватладилар.

Совет халқи ўз ҳукуматининг халқаро кескинликни юмшатишга, умумий хавфсизликни ҳимоя қилишга, халқлар ўртасида маданий ва иқтисодий ҳамкорлик ўрнатишга қаратилган тинчликсеварлик сиёсатини тамомила қўллаб-қувватламоқда ва ма'қулламоқда.

Тинчлик тарафдорларининг V Бутуниттифоқ конференцияси бутун тинчликсевар совет халқининг иродасини ифода қилиб, Жаҳон тинчлик ассамблеясига сайланган делегатларга қуйидагиларни топширади:

1. Жаҳон тинчлик ассамблеясининг барча қатнашчиларини ишонтириб айтилсинки, совет халқи барча халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун, халқаро кескинликни камайтириш учун, жанжалли масалаларни томонларнинг ўзаро келишуви асосида тинч йўл блан ҳал этиш учун қаттиқ туриб ва изчиллик блан кураш олиб боради. Ўз кучларига ишонган Совет Иттифоқи ўз халқларининг мустаҳкам бирлигига таяниб, янги жаҳон урушининг олдини олишга қат'ий қарор берган. Барча халқлар тинчлик ва прогресс учун курашда Совет Иттифоқини мустаҳкам ва енгилмас суянч деб билиб, илгаригидек унга таянаоладилар.

2. Та'кидлансинки, совет кишилари барча мамлакатларда атом қуроли ишлаб чиқаришнинг дарҳол тўхтатилишини ва атом қуролининг ҳамма запасларини йўқ қилишни, шунингдек атом қуролини ҳам, ялпи қирғин қуролининг бошқа ҳамма турларини ҳам сўзсиз тақиқлашни, айни бир вақтда бу тақиқлашнинг амалга оширилиши устидан эффектив халқаро контроль ўрнатишни қаттиқ талаб қилмоқдалар. Совет кишилари шу нарсани зарур деб ҳисоблайдиларки, атом қуролини тақиқлаш соҳасидаги биринчи навбатдаги тадбирлардан бири сифатида атом ва водород қуролини синаб кўриш тўхтатилсин. Совет Иттифоқи халқаро ҳамкорлик манфаатларини кўзда тутиб, атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш соҳасида тадқиқотлар ишидаги ўз тажрибасини бошқа мамлакатларга топширишга тайёрдир. Атом энергияси инсониятнинг прогресси ва гуллаб-яшнаши учунгина хизмат қилмоғи лозим. Совет кишилари зўр бериб қуролланишга хотима бериш ва қурол-яроғнинг ҳамма турларини ялпи камайтириш тўғрисидаги масалани дарҳол ҳал этиш зарур деб талаб қилмоқдалар.

3. Айтилсинки, совет халқи давлатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларда Хитой Халқ Республикаси ва Ҳиндистон бош министрлари э'лон қилган ҳамда бошқа кўпгина мамлакатлар ма'қуллаган беш принципни: территориал бутунликни ва суверенитетни ўзаро ҳурмат қилиш; ҳужум қилмаслик; бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик; тенглик ва ўзаро манфаатдорлик; тотув яшаш принципларини қўллаб-қувватлайди.

4. Та'кидлансинки, Европадаги барча халқлардек, совет халқи ҳам герман милитаризмининг тикланиши тинчликка таҳдид қилади, деб билади. Совет халқи герман масаласининг тинч йўл блан ҳал қилинишига тарафдордир ҳамда Европадаги барча катта ва кичик давлатларнинг тинчлигини ва суверенитетини ҳимоя қиладиган коллектив хавфсизлик системаси барпо этилишини қўллаб-қувватламоқда.

5. Осиё ва Африка мамлакатларининг ўз озодлиги ва мустақиллиги учун курашаётган халқларига самимий хайрихоҳлик изҳор қилинсин, Осиё ва Африка мамлакатлари Конференциясининг қарорларида, шунингдек Осиё мамлакатлари жамоатчилиги вакилларининг халқаро муносабатлардаги кескинликни юмшатиш юзасидан чақирилган конференцияси қарорларида бу халқларнинг хоҳиш-иродаси ўз ифодасини топди.

6. Айтилсинки, Совет Иттифоқи халқлар ўртасида иқтисодий ва маданий алоқалар ўрнатишга ва бу алоқаларни ҳамма йўллар блан кенгайтиришга ҳамда совуқ муносабатлар урушини давом эттиришдан манфаатдор бўлган доираларнинг таз'йиқи блан ҳозирги вақтда бу алоқаларда ўрнатилган ҳамма ғовларни ва чеклашларни йўқотишга тарафдордир.

7. Конференция совет делегатларига Ассамблеянинг тинчликни сақлашдан ва мустаҳкамлашдан манфаатдор бўлган барча қатнашчилари блан, уларнинг қайси миллатдан бўлишидан, сиёсий ва диний маслакларидан, ижтимоий аҳволи ёки қайси партияга мансублигидан қат'и назар, яқин алоқа ўрнатишни ва актив ҳамкорлик қилишни топширади, чунки тинчликни истаган барча кишиларнинг куч-ғайратини бирлаштиришгина янги вайронгарчилик урушининг олдини олади.

Биз, тинчлик тарафдорлари V Бутуниттифоқ конференциясининг делегатлари, Хельсинкида бўладиган Жаҳон тинчлик ассамблеяси мустаҳкам тинчликни ва барча давлатлар ўртасида тинч ҳамкорликни та'минлаш ишига халқларнинг қўшган буюк ҳиссаси бўлади, деб, чуқур ишонч билдирамиз.

Халқлар агрессорларнинг планларини барбод қилаоладилар ва барбод қилишлари лозим. Тинчлик ишининг ғалаба қилишига эришиш учун халқларда етарли кучлар бор.

Тинчлик тарафдорларининг бешинчи Бутуниттифоқ конференцияси

Тинчлик тарафдорлари бешинчи Бутуниттифоқ конференциясининг 11 майдаги кечки мажлиси Совет Иттифоқи меҳнаткашлари блан четэл мамлакатлари халқлари дўстлигининг ёрқин намойишига айланди. Союзлар Уйининг Колонна залига Жаҳон касаба союзлари федерацияси Ижроия бюросининг Москвада бўлаётган 27-нчи сессияси қатнашчилари келдилар. Конференция қатнашчилари меҳмонларнинг пайдо бўлишини гулдурос қарсаклар блан кутиб олдилар. ЖКСФ бош секретари Луи Сайян ва ЖКСФ раисининг ўринбосарлари президиумдан жой оладилар. Делегатлар Жаҳон Тинчлик Кенгашининг а'зоси Исландиянинг машҳур ёзучиси Халлдор Лакснессни ҳам қизғин табрикладилар.

Раислик қилучи — Ўзбекистон касаба союзлари Республика советининг раиси ўртоқ Хўжаев Луи Сайянга сўз беради. Луи Сайян тинчлик тарафдорлари Бешинчи Бутуниттифоқ Конференцияси қатнашчиларига Жаҳон касаба союзлари федерацияси Ижроия бюроси номидан қардошлик саломи топшираолганлиги муносабати блан бениҳоя хурсанд эканлигини айтади.

Сўзга чиққан Мандат комиссияси раиси ўртоқ Гагарина Конференцияда СССР территориясида яшовчи 48 миллатдан вакил бўлиб келган 1019 делегат қатнашаётганлигини айтди. Делегатларнинг деярли ярми — хотин-қизлар, делегатлар орасида ёшлар ҳам кўп.

Делегатлар Сибирь шахтёри, Ворошилов номли шахтанинг проходчиклар бригадири ўртоқ Кариннинг ва Литва шоири Межелайтиснинг оташин, завқланиб сўзлаган нутқларини зўр э'тибор блан тингладилар.

Конференцияда самимий кутиб олинган Умумхитой касаба союзлари федерацияси раиси ўринбосари Лю Чен-шен, Франция Умумий меҳнат конфедерациясининг бош секретари Ален Ле Леап, Латин Америкаси меҳнаткашлари конфедерацияси раиси Ломбардо Толедано нутқ сўзладилар. Улар ўз мамлакатларининг халқлари номидан конференция қатнашчиларини табрикладилар, тинчлик тарафдорлари ҳаракатининг ғоят катта аҳамияти тўғрисида, тинчлик тарафдорлари ҳаракати америка — инглиз империалистлари тайёрлайётган янги уруш йўлида қудратли ғов бўлиб турганлиги ҳақида гапирдилар.

Сўнгра Жаҳон тинчлик ассамблеясига сайланадиган совет делегатларига конференция қатнашчилари номидан наказ бериш ҳақида таклиф тушди. Шу мақсадда наказ проекти тузучи комиссия сайланди.

Кечки мажлисда Нижний-Тагиль заводининг қуючи мастери Кукли, СССР Фанлар академиясининг вице-президенти Островитянов, РСФСРда хизмат кўрсатган артист Иванова (Калининград области), архитектор Руднев, ветеринария врачи Утехин (Ульяновск области), хизмат кўрсатган спорт мастери Болотова, ўзбек ёзучиси Қаҳҳор, ўқитучи Григорьев (Красноярск ўлкаси), инжилчи христиан-баптистлар Бутуниттифоқ кенгашининг бош секретари Карев, кинооператор Кармен ҳам сўзладилар. Ҳамма нотиқлардек, улар ҳам совет кишиларининг ўз давлатининг қудратини мустаҳкамлаш ва халқлар ўртасида тинчликни ҳамда дўстликни та'минлаш учун ҳамма нарсани қилишга қаттиқ қарор берганликлари тўғрисида гапирдилар.

12 майдаги эрталабки мажлисда А. Е. Корнейчукнинг «Ҳозирги халқаро аҳвол ва халқларнинг тинчликни ҳимоя қилиш йўлидаги кураши» ҳақидаги доклади юзасидан музокаралар давом этди. Магнитогорск комбинатининг домначиси Шатилин, СССР Қизил Крест ва Қизил Яримой жамияти ижроия комитетининг раиси профессор Митерев, «Завети Ленина» колхозининг (Молдавия ССР) раиси Пасенко, Новороссийскдаги «Пролетарий» заводининг айланма печлар машинисти Медведев, донгдор машинист ўртоқ Блаженов, Қирғизистон тинчликни ҳимоя қилиш республика комитетининг раиси Жамғирчинов, Олтай ўлкасининг механизатори Компаниец, Совет тинчликни ҳимоя қилиш комитетининг мас'ул секретари Котов, Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий а'зоси Сатпаев, Уфа электротехника заводининг ишчиси ўртоқ Галеева, Туркман студенти Қулиева, Каунас архиепархия ва Кайшядор ҳамда Вилкавиш епархиялари бошқаручиси Станкявичус, СССР халқ артисти Ужвий, Амур область тинчликни ҳимоя қилиш комитетининг раиси Чепуров, Москва Давлат университетининг студенти Качалова, осетин ёзучиси Епхиев, Брянск областидаги Тельман номли колхознинг раиси Ижукин ва бошқалар сўзладилар.

Конференция қатнашчилари Жаҳон Тинчлик Кенгаши а'зоси, Аргентина ёзучиси, Жаҳон Тинчлик Кенгаши делегацияси номидан сўзлаган Альфредо Варелни ва Жаҳон Тинчлик Кенгаши вакили, Ғарбий Германиянинг тинчлик учун курашаётган хотин-қизлари номидан салом топширган Эрвин Эккертни қизғин қарсак чалиб кутиб олдилар.

12 майдаги кечки мажлисда Конференция қатнашчилари Хельсинкида бўладиган Жаҳон тинчлик ассамблеясига совет делегациясини сайлаш ҳақидаги масалани муҳокама қилдилар. Делегация составига 37 киши сайланди.

Конференция Жаҳон тинчлик ассамблеясига борадиган делегацияга бериладиган наказни якдиллик блан тасдиқлади.

Совет Тинчликни ҳимоя қилиш комитетининг янги состави сайланди.

Кечки мажлисда раислик қилган ўртоқ Сурков тинчлик тарафдорларининг Бешинчи Бутуниттифоқ конференциясини ёпиқ деб э'лон қилди. (ТАСС).

ЯНГИ ЗАЁМГА ЁЗИЛИШ МУВАФФАҚИЯТЛИ ЎТМОҚДА

Фаровон ҳаёт учун

Ворошилов номидаги «Ташсельмаш» заводининг ишчилари, мутахассислари ва хизматчилари СССР халқ хўжалигини ривожлантириш (1955 йилги) Давлат заёмини чиқариш тўғрисидаги хабарни кўтаринки руҳ блан кутиб олдилар. Радио орқали хабар эшитдирилиши тугаши блан заводнинг барча цехларида ишчиларнинг кўпкишилик йиғилишлари бошланиб кетди.

Кўрак тозалайдиган УПХ—1,5 А машинасини йиғиш цехида узеллар тўплаш участкасининг мастери ўртоқ И. П. Винокуров биринчи бўлиб сўзга чиқди.

— Бизнинг заёмларимиз, — деди у, — халқ заёмидир. У бизга янада фаровон ҳаёт қуриш учун ёрдам беради. Бундан озгина муддат илгари Паркент кўчаси блан Луначарск шоссеси ўртасидаги ерлар бўмбўш ётар эди. Ҳозир эса у ерда завод ишчи, хизматчи ва мутахассисларимизнинг социалистик шаҳарчаси қад кўтариб турипти. Яқинда болалар боғчаси ва транскиоска ишга туширилди. Ишчиларнинг уйларида Ильич чироқлари порлаб турипти. Ҳозир ўрта мактаб, магазинлар, ошхона, клуб ва ҳаммом қурилмоқда. Бундай қурилишлар бутун мамлакатимиз бўйлаб амалга оширилмоқда. Бу қурилишлар давлатга бераётган қарзимиз яна ўзимизга, оддий совет кишиларига қайтиб келаётганини кўрсатади. Мана шунинг учун ҳам мен янги заёмга жон-дилим блан ёзиламан.

Сўз кундалик ишлабчиқариш нормасини икки баравардан бажараётган слесарь Князевга берилади. У бундай деди:

— Биз ўз жамғармамиздан давлатга биринчи марта қарз бераётганимиз йўқ. Ҳукуматимиз биз берган маблағдан жуда тўғри фойдаланади. Бу маблағлар бизларнинг турмушимизни янада яхшилашга, Ватанимиз қудратини мустаҳкамлашга ёрдам беради. Биз заёмга якдиллик блан ёзилиб, ўзимизни шонли Коммунистик партия ва Совет ҳукумати атрофига мустаҳкам жипслашганлигимизни бутун дун'ёга яна бир марта намойиш қиламиз. Янги заёмга ёзилиш блан уруш оловини ёқучиларга қақшатгич зарба берган бўламиз.

Сўзга чиққан мастер Чилин ва бошқа ўртоқлар ҳам заёмнинг халқ хўжалигимизни ривожлантиришда катта аҳамиятга эга эканлигини уқтириб, ўз жамғармаларини давлатга қарзга беришга тайёр эканликларини изҳор этдилар. Заводнинг ишчилари, мутахассислари ва ходимлари янги заёмга уюшқоқлик блан ёзилиб, юксак ватанпарварлик намуналарини кўрсатдилар.

Г. ДЕМИДОВ.

Бирдамлик ва уюшқоқлик блан

Чиноз районининг барча меҳнаткашлари СССР Министрлар Советининг янги Давлат заёми чиқариш тўғрисидаги қарорини жуда мамнуният блан кутиб олдилар.

Сталин номли колхозда бўлиб ўтган йиғилишда 1-нчи бригада бошлиғи Солиҳа Муҳаммадбоева сўзга чиқиб, бундай деди:

— Мен жонажон ҳукуматимизнинг янги заём чиқариш тўғрисидаги қарорини чин қалбимдан табриклайман. Ватанимизнинг қудратини ошириш ҳамда халқ хўжалигини янада ривожлантириш учун биринчилар қаторида заёмга ёзиламан ва сизларни ҳам якдиллик блан заёмга ёзилишга чақираман.

Колхознинг барча а'золари унинг сўзини бир оғиздан ма'қулладилар ва якдиллик блан янги заёмга ёзилабошладилар.

Й. МАМАДАЛИЕВ.

Якдиллик намойиши

Ўрта Осиё Политехника институти геология - разведка факультетининг профессор-ўқитучилар ва студентлар коллективи СССР Министрлар Советининг СССР халқ хўжалигини ривожлантириш Давлат заёмини чиқариш ҳақидаги қарорини кўтаринки руҳ блан кутиб олдилар. Профессор-ўқитучилар ва студентлар иштироки блан ўтказилган йиғилишда сўзга чиққан факультет декани ўртоқ Боймуҳамедов шундай деди:

— Янги Давлат заёми социалистик экономика асосларининг асоси бўлган оғир саноатни ва қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга катта ёрдам беради. Бу эса совет халқининг моддий фаровонлигини янада оширади ва мамлакатимизнинг мудофаа қудратини янада мустаҳкамлайди. Шунинг учун ҳам мен Давлат заёмига зўр хурсандлик блан ёзиламан.

Сўнгра минбарга III курс студенти А. Коган чиқади:

Партия ва ҳукуматимиз совет студентлари ҳақида тинмай ғамхўрлик қилмоқда. Янги Давлат заёмидан йиғилган маблағлар мактаб ва олий ўқув юртлари тармоқларини кенгайтириш учун ҳам сарфланади. Мен барча студентларни заёмга якдиллик блан ёзилишга чақираман.

Йиғилишда фан доктори Серинкова, старший ўқитучи Шарафиев, II курс студенти Алимов ўртоқлар ҳам сўзлаб, илгари сўзга чиққанларнинг таклифларини қўллаб-қувватладилар.

Профессор-ўқитучилар ва студентлар янги заёмга якдиллик блан ёзилдилар.

Р. ИБРОҲИМОВ.

ПАРТИЯ ХОДИМЛАРИНИНГ РЕСПУБЛИКА КЕНГАШИ

Тошкентда партия ходимларининг Ўзбекистон Компартияси МК томонидан чақирилган республика кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда область, шаҳар, район партия комитетларининг секретарьлари, область партия комитетлари партия органлари бўлимларининг мудирлари, шаҳар ва район партия комитетларининг ташкилий бўлимлари мудирлари, область партия комитетлари ҳузуридаги партия комиссияларининг раислари, саноат ва транспорт корхоналаридаги бошланғич партия ташкилотларининг секретарьлари, сиёсий бўлимларнинг ва комсомол органларининг ходимлари қатнашдилар.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси МК секретари ўртоқ Р. Е. Мельников Ўзбекистон партия ташкилотида партиявий ишнинг аҳволи ва уни яхшилаш тадбирлари ҳақида доклад қилди.

— Ўзбекистон партия ташкилоти,— деди докладчи, — КПСС МК сентябрь Пленуми ва ундан кейинги Пленумларининг қарорларини амалга ошира бориб, кейинги вақтда халқ хўжалигига раҳбарлик қилишни бирмунча яхшилади, саноат ва қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда ба'зи муваффақиятларга эришишни та'минлади. Броқ хўжаликка ва маданий қурилиш ишларига партия раҳбарлигининг савияси, шунингдек ташкилий-партиявий ва партиявий-сиёсий ишларнинг савияси ҳали ҳам паст даражада қолиб келмоқда ва ошиб бораётган талабларга жавоб бермайди. Саноат, колхозлар, совхозлар ва МТСларнинг ишида жиддий камчиликлар бўлишига даставвал ана шу нарса сабабдир.

Республиканинг кўпгина саноат корхоналари давлат планларини бажармаётирлар. 1954 йилда 527 корхона мамлакатга анча миқдорда маҳсулотни кам берди. Шу йилнинг биринчи кварталида ҳам кўпгина корхоналар топшириқни бажармадилар. Капитал қурилиши иши ёмон олиб борилмоқда. 1954 йилда саноат, уй-жой ва маданий-маиший қурилишга ажратилган маблағдан 500 миллион сўмдан кўпроғи ўзлаштирилмай қолди.

Қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилишда катта камчиликлар бор. Ма'лумки, республикамиз пахта етиштириш юзасидан белгиланган давлат планларини бирнеча йилдан буён сурункасига бажармай келаётир, чорва моллар сонини ва айниқса уларнинг маҳсулдорлигини ошириш топшириқлари қониқарсиз бажарилмоқда. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати бутун саноат ва қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришини янада юксалтириш соҳасида катта вазифаларни қўйган ҳозирги вақтда, ана шундай жиддий камчиликларга асло чидаб туриб бўлмайди.

Корхоналарнинг анча қисми техника-экономика кўрсаткичлар юзасидан берилган топшириқларни ҳам бажармаётир. Республика саноати меҳнат унумдорлиги планини кейинги 4 йил мобайнида бажармай келаётир. Меҳнат унумдорлигининг ўсиш сур'атлари партия XIX с'ездининг бешинчи бешйиллик план директиваларида кўзда тутилганидан икки баравар камдир.

Кўпгина завод ва фабрикаларнинг қониқарсиз ишлаётганига даставвал саноатга раҳбарлик қилиш савияси паст даражада бўлиши ва корхоналарда партия ишининг яхши йўлга қўйилмаганлиги сабаб бўлмоқда. Кўпгина партия ташкилотлари корхоналарнинг хўжалик ишини чуқур ўрганмайдилар, ма'муриятнинг фаолиятини контроль қилиб туриш ҳақида партия Уставида ўзларига берилган ҳуқуқдан фойдаланмайдилар.

Тошкент электрокабель заводи бир ме'ёрда ишламаётир. Ўтган йили бу завод ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини иккинчи даражадаги буюмлар ишлабчиқариш ҳисобига бажарди. Бу заводда ассортимент топшириқлари доимо бажарилмай келаётир. Шу йилнинг январь ва февраль ойларидагина корхона бўйича зарар қарийб 400 минг сўмни ташкил этди. Партия бюроси ва унинг секретари ўртоқ Павлий ма'муриятнинг фаолиятини етарли контроль қилиб турмайдилар, хўжалик раҳбарларининг докладларини тинглаш блан кифояланиб келадилар, корхонанинг орқада қолиш сабабларини анализ қилмайдилар.

Айрим партия ташкилотлари хотиржамлик кайфиятлари, техника қолоқлиги каби ҳоллар блан кураш олиб бормайдилар, техникадан қандай фойдаланилаётганлиги блан қизиқмайдилар, ишлабчиқариш новаторлари, рационализаторлар ва ихтиро'чиларнинг қимматли ташаббусларини қўллаб-қувватламайдилар.

Докладчи икки завод — «Таштекстильмаш» ва «Узбексельмаш» заводлари партия ташкилотларининг фаолиятини таққослади. «Таштекстильмаш» заводи партия комитети ва унинг секретари ўртоқ Осипова илғор технологияни жорий қилиш, новаторлар тажрибасини пропаганда қилиш масалалари блан доимо шуғулланмоқдалар. «Узбексельмаш» заводи партия бюроси ва унинг секретари ўртоқ Акопов эса қуюв цехининг техника прогресси масалаларини ўрганмай келадилар. Шунинг натижасида бу цехда техника-экономика кўрсаткичлари паст.

Саноатнинг кўпгина тормоқларида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг деярлик ярми ойнинг 3-нчи декадасига тўғри келади. Натижада, корхоналар тўлиқ ишламайди, ускуналар бекор туради, ишчилар иш нормасини бажармайдилар, ишлабчиқаришда брак кўпаяди. Бир ме'ёрда ишламаслик, штурмчилик Тошкент экскаватор заводи учун характерлидир. Масалан, бу завод ойнинг биринчи декадасида маҳсулотнинг 10 процентини, иккинчи декадасида 28 процентини ва учинчи декадасида 61 процентини ишлаб чиқарди. «Средазхиммаш» заводида ҳам шунга ўхшаш аҳволни кўрамиз.

Партия ташкилотлари ишчиларни, инженер-техник ходимларни бир ме'ёрда, план бўйича ишлаш учун курашга сафарбар қилган жойларда, одатда, корхоналар, цехлар ва участкалар давлат планини белгиланган номенклатурада ўз вақтида бажармоқдалар. Сталин номидаги Тошкент тўқимачилик комбинати ва Сталин номидаги Чирчиқ электрохимия комбинати ана шундай корхоналар жумласидандир.

Саноатда кўпгина ишлабчиқариш техника интеллигенцияси етишди. Бу интеллигенция ишчиларни коммунистик руҳда тарбиялаш ишида катта кучдир. Лекин кўпчилик корхоналарда ишлабчиқариш командирлари, инженер-техник ходимлар, партия ташкилотлари томонидан сиёсий-тарбиявий ишларга айрим ҳоллардагина жалб этилаётир. Чирчиқ электрохимия комбинатида бош инженер ўртоқ Бурлаченко, директор ўринбосари ўртоқ Радзинский, завод комитетининг раиси ўртоқ Заикин ишчилар олдида докладлар қилиб турмайдилар. Бизда ишчилар яшаб турган ётоқхоналарга бориб туришни ўзлари учун эп кўрмайдиган хўжалик ва партия раҳбарлари оз эмас. Кўпгина корхоналарнинг раҳбарлари нуқул кабинетда ўтириб вақтларини ўтказадилар, ишчиларнинг талаб ва эҳтиёжларини ўрганмайдилар.

Ба'зи корхона ва қурилишларнинг партия ташкилотларида партия йиғилишлари юксак савияда ўтказилмаётир. Партия йиғилишлари тайёргарликсиз чақирилади, ба'зан кўриладиган масалалар яхши танланмайди. Партия йиғилишларида ишлабчиқариш қувватидан максимал даражада фойдаланиш, новаторлар тажрибасини ишлабчиқаришга жорий қилиш, маҳсулот таннархини камайтириш, хомаш'ё ва материалларни тежаш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, меҳнат унумдорлигини ошириш, ишчиларнинг турмушини яхшилаш масалалари кам муҳокама қилинади.

Докладчи социалистик мусобақа масалаларига тўхталади. Бу соҳада ҳали формализм ва расмиятчилик жуда кўп. Бирқанча корхоналарнинг раҳбарлари, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари социалистик мажбуриятларнинг конкрет, реал бўлиши ҳақида, мусобақадошларнинг ўз мажбуриятларини муваффақиятли бажаришига ёрдам берадиган зарур шароитни яратиб бериш тўғрисида етарли ғамхўрлик қилмаётирлар. Масалан, Тошкент асбобсозлик заводида ишчилар, инженер-техник ходимларнинг ўз зиммаларига якка тартибда олган мажбуриятларидаги кўрсаткичлар жуда паст.

Новаторларнинг тажрибаси етарли умумлаштирилмайди ва ёйилмайди, фабрика ва завод директорлари, партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари меҳнат интизомини бузиш ҳолларига қарши курашни кейинги вақтларда бўшаштириб юбордилар. Ворошилов номли «Ташсельмаш» заводида ва бошқа бирқанча корхоналарда меҳнат интизомини бузиш ҳоллари кўп учрайди.

Докладчи қишлоқ район партия комитетларининг ишини қайта қуриш ҳақида гапириб айтдики, бирқанча партия комитетларининг МТС зоналаридаги инструкторлик группалари колхозчиларни ва механизаторларни Партия ва Ҳукуматнинг қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришини янада юксалтириш тўғрисидаги қарорларини бажариш учун курашга сафарбар қилишда ғоят катта роль ўйнадилар. Фарғона область, Бувайда район партия комитети ва Наманган область, Тўрақўрғон район партия комитети бу соҳада ижобий тажриба ортдирдилар. Сирдар'ё район партия комитетининг 2-нчи МТС зонаси бўйича инструкторлик группаси самарали ишлади. Бу инструкторлик группаси қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун резервларни топишда ёрдам бермоқда, фан муваффақиятларини ва илғор тажрибаларни ишлабчиқаришга кенг жорий қилиш учун жонкуярлик кўрсатмоқда, хўжалик вазифаларини ҳал этишда бошланғич партия ташкилотларининг ролини оширишга эришмоқда.

Тўрақўрғон район партия комитетининг МТС зонаси бўйича секретари ўртоқ Йўлдошев, Чинобод район партия комитетининг 1-нчи МТС зонаси бўйича секретари ўртоқ Расулев, Тўрткўл шаҳар партия комитетининг 2-нчи МТС зонаси бўйича секретари ўртоқ Қурбонбобоев бошлиқ инструкторлик группалари вазифаларини тўғри тушуниб, ўз ишларини моҳирлик блан қурмоқдалар. Лекин кўпгина инструкторлик группалари колхозларнинг ишлабчиқариш фаолиятини чуқур ўрганмаётирлар, колхозчилар ва механизаторлар ўртасида ташкилий-тарбиявий ишларни етарли олиб бормаётирлар, уларнинг талабларини ўрганмайдилар, кенг актив блан иш олиб бормайдилар.

Область ва район партия комитетларининг секретарьлари инструкторлик группаларига ҳануз етарли э'тибор бермаётирлар, уларга нисбатан талабчанликни оширмаётирлар, уларга кун сайин ёрдам бериб турмаётирлар.

Бу каби нуқсонларни битириш зарур.

Ба'зи партия ташкилотлари агротехниканинг янги усулларини жорий қилишга ҳали ҳам нотўғри қарамоқдалар, мавжуд техникадан тўғри фойдаланиш учун курашмаётирлар. Давлат чигит ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини квадрат-уялаб экиш ҳамда янги усулда парвариш қилиш имконятини берадиган янги машиналар яратиш, мавжуд машиналарни эса шунга мослаштириш учун жуда кўп маблағ сарфлади. Партия ташкилотлари янги техникадан усталик блан фойдаланиш, уни яхши сақлаш учун кадрларнинг жавобгарлигини оширишлари лозим.

Докладчи партия ва давлат аппаратининг ишини қайта қуриш масалаларига тўхталади. Кўпгина партия комитетлари КПСС Марказий Комитетининг «Партия ва давлат аппаратининг ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида» деб чиқарган қарорини бажара бориб, уларнинг фаолияти блан чуқур шуғулланмоқдалар, бошланғич партия ташкилотлари блан алоқани кучайтирдилар. Партиявий ишлар хўжалик вазифаларини бажариш блан маҳкамроқ боғлаб олиб борилмоқда.

Броқ, ба'зи область, кўпгина шаҳар ва район партия комитетлари аппаратининг иш практикасидаги жиддий камчиликлар ҳали тугатилган эмас. Текшириш натижасида Тошкент область партия комитетининг аппарати (секретарьлари Алимов ва Попов ўртоқлар) ўз ишини КПСС МК талабларига мувофиқ қайта қуриб олмагани аниқланди. Обком ходимлари кўп вақтларини жонли ташкилотчилик ишларига сарфламасдан, ҳархил ҳужжатлар тайёрлаш блан ўтказмоқдалар. Обком бюроси ҳали ҳам жуда кўп мажлис қилади, кўплаб қарорлар чиқаради. Обком бюросида кўрилган масалаларнинг кўпини жойларда район партия комитетлари, обком бўлимлари, совет органларининг ўзлари оператив ҳал этишлари мумкин эди.

Наманган область партия комитети ҳам ана шундай зарарли практикадан воз кечган эмас. Буерда, кадрларнинг асосий э'тибори мажлислар, кенгашлар ўтказишга, жуда кўп директивалар тайёрлашга қаратилмоқда. 1954 йилда обком бюроси ва секретариати 60 марта мажлис қилган. Жуда кўп кенгаш ўтказилган. Бу кенгашларга кўпинча район партия комитетларининг секретарьлари, район ижроия комитетларининг раислари, қишлоқ хўжалик мутахассислари чақирилган. Обком бюросининг кўп мажлислари шошма-шошарлик блан чақирилган, шу сабабдан бу мажлисларда чиқарилган қарорлар умумий характерда бўлган. Бунинг устига, бу қарорлар жойларга жуда кечикиб юборилган. Наманган областининг Косонсой, Чуст ва бошқа район партия комитетларида бюро ва аппарат иши бундан ҳам ёмон уюштирилган.

Республикада идора аппаратидаги ортиқча штатларни қисқартириш иши жуда секин ва суст бормоқда. Кераксиз, параллель равишда ишлаётган ташкилот ва муассасалар, бошқарма ва бўлимлар, айниқса тайёрлаш органлари ҳали ҳам сақланиб қолмоқда. Кераксиз ҳисоботлар тузиш ҳали ҳам йўқотилмаган. Мутахассислар канцеляриядан ишлабчиқаришга ҳали ҳам кам ўтказилмоқда. Фарғона область қишлоқ хўжалик бошқармасида аппаратнинг қарийб ярмини бошлиқлар ва уларнинг ўринбосарлари ташкил этади. Ҳарбир оддий ходимга бештадан старший мутахассис тўғри келади. Бу бошқармада қоғозбозлик камайиш уёқда турсин, балки кўпайган. 1953 йилда 1982 та буйруқ, директива ва хат ёзилган бўлса, 1954 йилда буларнинг сони 4706 тага етган.

Кўпгина министрлик ва идораларнинг партия ташкилотлари бюрократизмга ва сансалорликка қарши етарли кураш олиб бормаётирлар, давлат аппаратини қисқартиш ва арзонлаштириш, унинг ишини тубдан яхшилаш ҳақидаги масалаларни юқори органлар олдига ўз вақтида қўймаётирлар.

Кадрларни тўғри танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш партия ички ишининг энг муҳим қисмидир.

Ўзбекистон партия ташкилоти раҳбар ходимлар тайёрлаш соҳасида анчагина ишлар қилди. Халқ хўжалигининг турли тормоқларида жуда кўп мутахассис кадрлар етиштирилди. Миллий кадрларни юқори вазифаларга кўтариш иши бирмунча яхшиланди. Лекин эришилган муваффақиятлар блан қаноатланиб қолиш нотўғри бўлур эди. Республика олдида турган катта ва мураккаб хўжалик-сиёсий вазифалар кадрлар блан ишлашни анча яхшилашни талаб қилади. Биринчи навбатда халқ хўжалигининг қолоқ участкаларини ходимлар блан мустаҳкамлаш ишига партия ташкилотларининг э'тиборини жалб қилиш, кадрлар ўртасида қўнимсизликни тугатиш, ёш кадрларни қунт блан ўстириш, инструкторлик ишини яхшилаш, уларга амалий ёрдам бериб туриш зарур.

Раҳбар кадрлар қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришини чуқур ўрганишлари, унинг экономикасини, техникасини билишлари, далачилик ва чорвачилик масалаларини яхши тушунишлари керак. Бусиз партия ва совет ходимлари колхозларга, совхоз ва МТС ларга моҳирлик блан раҳбарлик қилаолмайдилар.

Колхоз раислиги, даставвал қолоқ колхозларнинг раислиги вазифасига кандидатуралар танлаш жуда муҳим вазифадир. Колхозларни билимли, сиёсий жиҳатдан етук, қишлоқ хўжалигини биладиган ва уни илгари силжитаоладиган қобилиятли ташкилотчи раҳбарлар блан мустаҳкамлаш — қишлоқ хўжалигининг ҳамма тормоқларини кескин суратда юксалтириш вазифаларини муваффақиятли ҳал этишнинг энг муҳим шартидир.

Ўзбекистон партия ташкилотларига саноат, илмий муассасалар ходимларидан, қишлоқ хўжалик мутахассисларидан ўзларини колхозларда ишлашга юборишни сўраб 2 мингдан кўпроқ ариза тушди. Ҳозирги вақтда 322 киши танланди. Шундан 111 киши махсус та'лим олмасдан ишга киришиши мумкин.

Партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари колхозлардаги ташкилий ишларга, бригадирларни, ферма мудирларини танлашга алоҳида э'тибор беришлари керак. Колхозларда қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришини яхши биладиган кўпгина ажойиб софдил ходимлар бор.

Докладда партиясиз активлар блан ишлаш, партия сафларини ўстириш масалаларига катта ўрин берилди. Кейинги йилларда Ўзбекистон партия ташкилоти 5 минг кишидан кўпроқ ўсди. Броқ кўпгина партия ташкилотлари партияга қабул қилиш ишига яхши раҳбарлик қилмаётирлар, партия ички ишларининг бу муҳим соҳасини ўзибўларчиликка ташлаб қўйганлар. МТСлардаги илғор механизаторларни, қишлоқ хўжалигининг етакчи ходимларини партияга танлаб олиш иши айниқса қониқарсиз бормоқда. Қишлоқ партия ташкилотлари составида тракторчилар, комбайнчилар ва бошқа механизатор кадрларнинг қишлоқлардаги ҳамма коммунистлар сонига нисбатан фақат 4 процентни ташкил этиши бу муҳим ишга э'тибор бермаслик натижасида юз берган ҳолдир. Чорвачиликда ишлаётган колхозчиларни партияга қабул қилиш иши янада ёмон аҳволдадир.

Республикадаги кўпгина шаҳар партия ташкилотлари кўп вақтдан буён илғор ишчилар, айниқса етакчи касблардаги ишчилар ҳисобига ўз қаторларини ўстириш блан етарли шуғулланмаётирлар. Тошкент саноат корхоналаридаги 318 партия ташкилотидан ўтган йили 218 ташкилотда партия сафига бир киши ҳам қабул қилинмаган. Самарқандда бундай ташкилотлар 46 та, Фарғонада 23 та ҳисобланади.

Партия сафларининг хотин-қизлар ҳисобига ўсиши ҳам деярлик суст. Масалан, Янгийўл, Чуст, Митон ва Сариосиё район партия комитетларида ўтган йил хотин-қизлардан бир киши ҳам партия кандидатлигига қабул қилинмаган. Бу — хотин-қизлар ўртасида оммавий-сиёсий ишлар бўшаштириб юборилганлиги натижасидир. Бирқанча жойларда партия комитетлари хотин-қизлар ўртасида ишлаш масаласини юзаки муҳокама қилиш блан кифояланмоқдалар, қабул қилинган қарорларнинг бажарилишини та'мин этмайдилар. Хотин-қизларга феодал-бойларча муносабатда бўлиш фактларининг кўплиги шармандали бир ҳолдир. Ба'зи партия ва комсомол комитетлари феодализм сарқитларини сақлаб қолаётган кишиларга нисбатан муросасозлик блан қарамоқдалар. Хотин-қиз кадрлар партия, давлат ва жамоат ишларига етарли кўтарилмаётир.

Бирқанча жойларда партия кандидатларини тарбиялаш иши паст савияда олиб борилмоқда. Ёш коммунистларни актив партия ҳаётига, жамоат ишига кенг жалб қилиш ҳақида ғамхўрлик қилинмаётир.

Ба'зи партия комитетлари шахсий ишларни бошланғич партия ташкилотларида кўрмасдан, бевосита область, шаҳар ва район партия комитетлари бюросида кўрмоқдалар. Бу, йўл қўйиб бўлмайдиган аҳволдир. Ба'зи жойларда коммунистларни учётга олиш тартибга солинмаган, партия хўжалигида етарли тартиб ўрнатилмаган.

Тошкент темир йўли сиёсий бўлими канцеляриячилик методлари блан ишлаб келмоқда, корхоналарда оммавий-агитация ишлари олиб боришга тегишинча э'тибор бермайди, сиёсий бўлимларга ва транспортдаги бошланғич партия ташкилотларига талабчанликни оширмай келади. Ўзбекистон ССР Милиция бошқармаси сиёсий бўлими жойлардаги сиёсий органларга қониқарсиз раҳбарлик қилмоқда, милиция ходимлари ўртасида интизомнинг етарли даражада мустаҳкамланишини та'минламаётир.

Комсомол ташкилотларининг ролига етарли баҳо бермаслик, комсомол ташкилотларига жуда суст раҳбарлик қилиш бирқанча партия комитетларининг ишидаги жиддий камчиликдир. Кўпгина комсомол ташкилотлари ёшларнинг ўқишини ва бўш вақтдан фойдаланишини йўлга қўймаганлар, ба'зи ёшлар ўртасида ахлоқсизлик фактларининг содир бўлиши кўп жиҳатдан шунга боғлиқдир.

Касаба союз ташкилотларининг фаолиятини яхшилаш учун жиддий чоралар кўриш керак. Машина-трактор станциялари касаба союз ташкилотларига алоҳида э'тибор бериш керак. Бу касаба союз ташкилотлари сон жиҳатидан анча ўсди.

Ўзбекистон ССР Олий Советига ва маҳаллий Советларга ўн мингларча депутат сайланган. Лекин бу депутатларнинг ҳаммаси ҳам совет ишига актив жалб қилинган, деб айтиб бўлмайди. Ташкилий-оммавий ишларни йўлга қўйишда маҳаллий Советларга ёрдамни кучайтириш, кенг меҳнаткашлар оммасини давлатни бошқаришга жалб қилиш — партия органларининг вазифасидир.

Партиявий ишларнинг қўйилишидаги катта камчилик ва нуқсонлар шунинг натижасида юз бермоқдаки, кўпгина область партия комитетлари бу ишга партия ташкилотларининг э'тиборини жалб қилмаётирлар. Партия комитетларининг бюро мажлисларида партиявий ишлар масалалари кам, юзаки муҳокама қилинади, кейинги вақтларда партия активи йиғилишларида бундай масалалар деярлик муҳокама қилинмай қўйилди. Кўпгина партия органларининг ишида бирёқламалик ҳукм суради, улар сиёсий контроль функциясини ёмон бажармоқдалар, хўжаликка ва сиёсий ишга раҳбарлик қилишни усталик блан боғлаб олиб бормайдилар.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари раҳбарлик услубини ва методларини қат'иян қайта қуришлари, мажлисбозлик ва ҳархил кенгашлар чақиришга берилиб кетмасликлари, формализм ва қоғозбозликдан воз кечишлари, э'тиборни кўпроқ жонли ишга қаратишлари лозим. Партиявий-сиёсий иш — хўжалик ишларида катта муваффақиятларни қўлга киритишга ёрдам берадиган қудратли воситадир.

* * *

Кенгаш қатнашчилари ўз нутқларида Ўзбекистон партия ташкилотларида партиявий-ташкилий ва партиявий-сиёсий ишларнинг аҳволини ҳартомонлама анализ қилдилар. Сўзга чиққан ҳамма нотиқларнинг фикрича, партиявий-ташкилий ва партиявий-сиёсий ишларнинг савияси ҳали КПСС Марказий Комитетининг талабларига, хўжалик ва маданий қурилиш соҳасидаги янги вазифаларга жавоб бермайди. Ўзбекистон КП МК, область комитетлари, шаҳар ва район комитетлари бюроси ва аппаратининг раҳбарлик услуби ва методларидаги нуқсонлар кескин танқид қилинди. Музокараларда ба'зи партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотларининг партиявий иш соҳасида ортдирган тажрибалари умумлаштирилди.

Партиявий ишларни хўжалик ишлари блан боғлаб олиб бориш масаласи, — деди Тошкент область партия комитетининг секретари ўртоқ Попов,— Ўзбекистон КП МК ва область комитетларининг Пленумларида, партия конференцияларида, актив йиғилишларида бирнеча марта ўртага қўйилди. Лекин ҳаргал ҳам қуруқ гап-сўздан нарига ўтилмади, иш чинакам қайта қурилмади. Кейинги йилларда Ўзбекистон Компартияси МК, область ва район партия комитетлари пленумларида партиявий-сиёсий ишларга доир масалалар муҳокама қилинмай қўйилди.

— Ўзбекистон КП Марказий Комитетидан ҳали ҳам кўпгина хўжалик масалалари юзасидан чиқарилган жуда кўп қарорлар келаётир,— деди ўртоқ Попов,— 1954 йилда область партия комитети Ўзбекистон КП МК дан 301 қарор олди, шундан фақат 42 тасигина партия ишларига тааллуқлидир. Бу йил ҳам аҳвол ўзгармади. Юборилган қарорларнинг кўпини одатда область партия комитетларида, район партия комитетларида, бошланғич партия ташкилотларининг йиғилишларида муҳокама қилиш талаб этилади. Бу эса формализмни авж олдиради, маҳаллий ташкилотларнинг фаолиятини бўғиб қўяди. Бу хил ориентация маҳаллий партия ташкилотларини ҳам ана шундай практикага йўллайди. Партия комитетларининг совет ва хўжалик ташкилотлари устидан ҳамма майда-чуйда ишларда васийлик қилиб туриши ҳали ҳам давом этмоқда. Ўзбекистон КП Марказий Комитети министрликларга ва идораларга нисбатан талабчанликни жиддий равишда кучайтирмаётир.

— Кўпгина маҳаллий партия ходимлари,— деди Қорақалпоғистон область партия комитети партия органлари бўлимининг мудири ўртоқ Лайшев,— партиявий ишга бепарво қарайдилар, лекин улардан партия ишининг аҳволи учун ҳеч ким жавобгарликни талаб қилмаётир. Бу соҳага район партия комитетларининг биринчи секретарьлари айниқса яхши э'тибор бермаётирлар. Ўзбекистон КП МК секретарьлари область партия комитетларига телефон қилганларида, одатда, кўпинча хўжалик масалалари ҳақидагина гаплашадилар, лекин хўжалик ишлари сиёсий ишлар блан қандай мустаҳкамланаётганлиги блан қизиқмайдилар.

Ўзбекистан КП МК партия органлари бўлимининг мудири ўртоқ Абдалин айтдики, МК бюроларида партия ишига доир масалалар кўпинча шошилинч, юзаки муҳокама қилинади. Ўзбекистон КП МК секретарьлари актив йиғилишлари, бошланғич партия ташкилотларининг йиғилишлари қандай ўтказилаётганлиги, саноатда ва қишлоқ хўжалигида коммунистлар қандай тақсимлаб қўйилганлиги блан етарли қизиқмайдилар. Ҳарбир хўжалик иши тадбирининг, ҳатто энг кичкина бир хўжалик тадбирининг бажарилмай қолганлиги учун МК ва область партия комитетлари партия комитетларининг секретарьларидан жуда қаттиқ жавобгарлик талаб қиладилар, лекин партиявий ишнинг издан чиқарилганлиги фактига принципиал даражада тегишли баҳо бермайдилар. Масалан, Қашқадар'ё область партия комитетининг секретари ўртоқ Ступников Қарши шаҳар ва Ғузор район партия ташкилотларида партия ички ишларининг ёмон қўйилганидан хабардор бўлса ҳам, лекин бу масалани область партия комитети бюроси муҳокамасига қўйиш ҳақида принципиаллик кўрсатмаган.

Маҳаллий ташкилотларга жонли, оператив раҳбарлик қилиш кўпинча канцеляриячилик блан, жуда кўп қарорлар қабул қилиш, ма'лумотлар тўплаш, кераги бўлмагани ҳолда жуда кўп вакиллар юбориш блан алмаштирилмоқда. Фарғона область партия комитети партия органлари бўлимининг мудири ўртоқ Остроумов характерли бир мисолни келтирди. Ўтган йили пахта тайёрлаш даврида областьнинг Куйбишев районида Ўзбекистон КП Марказий Комитетидан 9 вакили ва область комитетидан ҳам бирнеча вакили бўлган. Бу вакиллар пахта тайёрлашнинг боришида айтарлик ўзгариш ясайолмаганлар, албатта, чунки улар ташкилотчилик ишлари блан шуғулланмаганлар. Ҳеч кераги бўлмаган ҳолда ҳа деб вакиллар юбораверишр район ташкилотлари, колхозлар, МТС раҳбарларининг ўзларига топшириб қўйилган иш учун жавобгарликларини пасайтиради.

Партия аппарати асосий э'тиборни конкрет, оператив раҳбарликка, жонли инструктажга, партия органларининг бошланғич ташкилотлар блан алоқасини мустаҳкамлашга қаратиши лозим.

— Кейинги вақтларда, — деди Самарқанд область партия комитетининг секретари ўртоқ Каймаков,—Ўзбекистон КП МК ходимлари келганларида, аҳволни ўрганиш, камчиликларни тугатишда конкрет ёрдам беришларини айтадилар, амалда эса асосан салбий фактларни тўплаб, улар ҳақида партия комитетларининг раҳбарларини хабардор қилиш блан шуғулланмоқдалар. МК аппарати ҳархил проектлар ва справкалар тузиш блан банд, маҳаллий ташкилотлардан жуда кўп хилма-хил ма'лумотлар беришни тўхтовсиз талаб қилаверади. МК бўлимлари, жумладан партия органлари, пропаганда ва агитация бўлими область партия комитетларидан бирхилдаги ма'лумотларни талаб қиладилар. Аппарат ишини қайта қуриш жуда секин бормоқда.

Андижон область партия комитети партия органлари бўлимининг мудири ўртоқ Антонов ҳам Ўзбекистон КП МК томонидан маҳаллий ташкилотларга кам ёрдам берилаётганлиги тўғрисида гапирди. Бундан тўрт ой илгари, МК бюроси Андижон область комитетининг ҳисоботи юзасидан қабул қилган қарорида область партия ташкилотига амалий ёрдам бериш учун областьга бир группа партия ходимлари юборишни белгилаган эди. Лекин шу мақсадда областьга ҳалигача ҳечким келгани йўқ.

Денов район партия комитетининг секретари ўртоқ Филипчук Сурхондар'ё область партия комитетида ҳархил текширишлар, мажлисбозлик, сон-саноқсиз кенгашлар ўтказиш авж олаётганлиги ҳақида сўзлади. Биргина март ойида Денов район партия комитетига тўққизта текшириш бригадаси юборилган. Улар район комитети аппаратини ҳархил канцеляриячилик топшириқлари блан банд қилиб қўйганлар. Область партия комитети ўзи кўраётган тадбирларни район партия комитетлари кўраётган тадбирлар блан боғлаб олиб бормайди. Район партия конференцияси кутилмаган кенгашлар чақирилаверганлиги сабабли кечиктирилган. Кейинги вақтларда маҳаллий ва область кенгашлари чақириш янада кўпайган. Иш шу даражага бориб етганки, область партия комитети ҳамма сут соғувчиларни бир вақтда область кенгашига юборишни таклиф этган...

Кенгашда Марказий Комитет бўлимлари — партия органлари, қишлоқ хўжалик, пропаганда ва агитация, саноат бўлимлари маҳаллий ташкилотлар блан яхши алоқа қилиб турмаганликлари, канцеляриячилик методларидан воз кечмаганликлари, ижрони текширишни қониқарсиз уюштирганликлари учун қаттиқ танқид қилиндилар.

— Район ва шаҳар партия конференцияларида,— деди Бухоро область партия комитети партия органлари бўлимининг мудири ўртоқ Исмаков,— Ўзбекистон КП МК адресига кўпгина танқидий мулоҳазалар айтилган эди. Бу ҳақдаги фикрлар умумлаштирилиб, МК партия органлари бўлимига юборилган эди. Лекин қандай тадбирлар кўрилганлиги ҳозиргача бизга ма'лум эмас.

Ўртоқ Исмаковнинг қайд қилиб ўтишича, МК аппаратининг кўпгина раҳбар ходимлари жойларда камдан-кам бўладилар, ходимлар блан етарли алоқа қилиб турмайдилар.

Мен область партия комитети бўлимида тўрт йилдан буён ишлаётирман,— деди ўртоқ Исмаков,— шу вақт ичида мен МК партия органлари бўлими мудири ўртоқ Абдалинни область комитетида фақат бир марта кўрдим, у блан телефонда атиги тўрт марта сўзлашдим.

Кенгаш қатнашчилари инструкторлик ишини тубдан яхшилаш, партия ишининг тажрибасини умумлаштириш ва ёйиш, партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари секретарьларининг ўқишини мунтазам суратда йўлга қўйиш зарурлигини айтдилар.

Тошкент шаҳар Марказий район партия комитетининг секретари ўртоқ Шкуратов партия иши тажрибасини ўрганиш, умумлаштириш ва ёйиш соҳасида МК ва маҳаллий партия органларининг ишида катта камчиликлар борлигини айтиб ўтди.

— МК ходимлари, — деди у, — чигит экиш ва ғўзани парвариш қилиш соҳасидаги прогрессив усулларни, индустриал қурилиш методларини дуруст ўрганмоқдалар. Бу жуда яхши, чунки, партия ходимлари хўжаликни умуман эмас, балки конкрет, яхши билишлари керак. Лекин ана шу ходимлар партия иши масалаларини етарли ўрганмаётирлар.

Масалан, МК қишлоқ хўжалик бўлими мудири ўртоқ Габриельян, оғир саноат бўлими мудири ўртоқ Эгамбердиев, унинг ўринбосари ўртоқ Куличенков, қурилиш ва бинокорлик материаллари бўлими мудири ўртоқ Михалевский ўз иш соҳалари ҳақида мазмундор докладлар қилишлари мумкин. Лекин бу ўртоқлар партия қурилиши масалалари юзасидан бирор жойда лекция ёки доклад қилганлари йўқ. Бунинг сабаби шуки, Марказий Комитетнинг ҳархил тормоқларга раҳбарлик қилувчи бўлимларида ишловчи ходимлар партиявий-ташкилий ишлар фақат партия органлари бўлимининг бевосита вазифасидир, деб қарамоқдалар.

Ўртоқ Шкуратов, шунингдек Балиқчи район партия комитетининг секретари ўртоқ Тожибоев бошланғич партия ташкилотлари секретарьларининг семинарларини ўтказиш практикасини яхшилаш зарурлигини айтдилар. Семинарлар — партия активининг ўқишида энг мақбул ва энг қулай формадир. Лекин семинарлар ўтказишда етарли система йўқ. МК аппарати семинарларнинг методик қўлланмаларини, ўқиш программасини тузиши лозим.

Инструкторлар состави — партия аппарати ходимларининг энг кўп сонли қисмидир. Кенгашда айтиб ўтилганидек, Марказий Комитет аппарати ходимлари партия комитетларидаги инструкторларнинг ишини ўрганиш ва умумлаштириш тўғрисида ғамхўрлик қилмаганлар.

Кенгашда қишлоқ район партия комитетларининг ишини қайта қуриш масаласига катта э'тибор берилди. Сўзга чиққан нотиқлар партия комитетларининг МТС зоналари бўйича инструкторлик группалари ортдирган иш тажрибаси ҳақида сўзлаб бердилар. Масалан, Бувайда районидаги 1-нчи МТС, Тўрткўл шаҳаридаги 2-нчи МТС, Бағдод районидаги 2-нчи МТС ва бошқа бирқанча МТС зоналари бўйича райком инструкторлик группалари ўз ишларини кучайтириб юборганлар. Бу инструкторлик группалари колхозчилар, механизаторлар блан жонли ташкилотчилик ишларини олиб бормоқдалар, экономикани чуқур ўрганиш, колхоз кадрларини танлаш ва тарбиялаш ҳақида жонкуярлик қилмоқдалар. Шу блан бирга, кенгашда кўпгина инструкторлик группаларининг ташаббус кўрсатиб ишламаётганликлари ҳақида гапирилди. Бунинг асосий сабаби шуки, область ва район партия комитетлари инструкторлик группаларига ҳали ҳам яхши раҳбарлик қилмаётирлар, уларнинг ишини диққат блан ўрганмаётирлар, ба'зан эса райком секретарьлари ва инструкторларини тўғри танламайдилар. Шундай бир мисол келтирилди: район партия комитетининг Чимбой районидаги 2-нчи МТС зонаси бўйича секретари бўлиб ўртоқ Азизов ишлайди. У қишлоқ хўжалигини мутлақо билмайди. Район партия комитетлари кўпинча инструкторлардан нотўғри фойдаланмоқдалар, уларни вакил қилиб, узоқ вақтга колхозларга юбормоқдалар.

— Инструкторлик группалари,— деди Бувайда район партия комитетининг 1-нчи МТС зонаси бўйича секретари ўртоқ Хатамов,— партия комитетлари уларга ҳардоим раҳбарлик қилиб, ёрдам бериб турганларидагина ўз зиммаларига юклатилган вазифаларни яхши бажараолишлари мумкин. Лекин ана шундай раҳбарлик ва ёрдамни кўрмаётирмиз. Ўзбекистон КП область комитетлари ва МК ходимлари районларда бўлган вақтда инструкторлик группалар қандай ишлаётганлиги, уларнинг қандай ёрдамга муҳтож эканликлари блан қизиқмайдилар.

Ўртоқ Хатамов айтдики, Ўзбекистон КП МК ва область комитетлари машина-трактор станциялари зоналаридаги партия ходимлари ҳақида ғамхўрлик қилишлари, улар учун зарур маданий-маиший шароит яратиб беришлари, транспорт воситалари блан та'минлаш ҳақида ғамхўрлик қилишлари лозим.

Корхоналардаги, колхоз, совхоз, МТСлардаги, муассасалардаги бошланғич партия ташкилотларининг хўжалик ва маданий қурилиш ишларидаги ролини ошириш, уларга раҳбарликни кучайтириш масаласи жуда кескин қилиб қўйилди.

Сталин номидаги Тошкент тўқимачилик комбинати партия комитетининг секретари ўртоқ Сергеева ишлабчиқаришдаги партия иши тажрибаси ҳақида сўзлаб берди. Партия комитети ва фабрика партия ташкилотлари, участкалардаги партия группалари бешйиллик планни муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақага бошчилик қилмоқдалар. Сиёсий агитациянинг мазмуни яхшиланган. Комбинатда ишлабчиқариш сур'атлари ой сайин кучайтириб борилмоқда.

— Тошкент область партия комитети,—деди ўртоқ Сергеева,—корхоналардаги партия ташкилотларига ҳечқандай раҳбарлик қилмайди. Биз область партия комитети саноат-транспорт бўлимининг ролини сезмаётирмиз. МК партия органлари бўлими саноат корхоналаридаги партия ташкилотларининг секретарьларини бирон марта ҳам чақиргани йўқ. Биз, қуйи партия органлари ходимларини кўпинча юқори органларнинг қарорлари блан таништирмайдилар.

Колхозларда, МТСларда партия кучларини тўғри тақсимлаш, далачилик бригадаларида ва колхоз участкаларида мустаҳкам партия группалари тузиш масаласи ҳақида қизғин фикр алмашинди.

(ОХИРИ УЧИНЧИ БЕТДА)

ПАРТИЯ ХОДИМЛАРИНИНГ РЕСПУБЛИКА КЕНГАШИ

(БОШИ ИККИНЧИ БЕТДА)

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги партия ташкилотининг секретари ўртоқ Тимофеева Ўзбекистон КП Марказий Комитетини, унинг пропаганда ва агитация, маданият ва фан, партия органлари бўлимлари министрликларнинг партия ташкилотларидан ажралиб қолганликлари учун танқид қилди. МК ходимлари ба'зан министрликка кириб қолсалар ҳам, одатда фақат бошқарма бошлиқлари блан суҳбат қиладилар, партия ташкилоти секретарини четлаб ўтадилар. Министрликнинг фаолиятига доир масалалар МК бюросида муҳокама қилинганда партия ташкилоти секретарини мажлисга чақирмайдилар.

Ўртоқ Тимофеева Ўзбекистон ССР Маданият министри ўртоқ Қўчқоровнинг нотўғри, бюрократик иш услубини кўрсатиб ўтди. У, ма'мурятчилик, қўполлик қилади, партия ташкилотига таяниб ишламайди. Ўзбекистон КП Марказий Комитети буни билгани ҳолда, ўртоқ Қўчқоровни тартибга чақирмайди.

Кенгашда кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш масалалари анча катта ўрин олди. Кейинги вақтда районларни, айниқса қолоқ районларни, шунингдек колхозларни, МТСларни мустаҳкамлаш соҳасида кўпгина ишлар қилинди. Лекин бу ишда жиддий хатолар ҳам бўлди. Ўртоқ Каймаков бир қанча мисолларни келтирдики, бу мисоллар областьнинг МТСларига раҳбар кадрларни юборишга жиддий қаралмаётганлигини кўрсатади. МТСларга ярамас ходимлар юборилган. МК ва унинг бўлимлари министрликларда ва идораларда кадрлар танлаш ишини етарли контроль қилиб турмайдилар.

Нотиқлар КПСС МК ва СССР Министрлар Советининг Мурожаати муносабати блан қолоқ колхозларни тажрибали, ташкилотчи кадрлар блан мустаҳкамлаш вазифаларига катта э'тибор бердилар.

Партия ташкилотларининг партиясиз активлар блан ишлаш, партия сафини ўстириш масалаларига жиддий э'тибор берилди. Бу муҳим иш бирқанча ташкилотларда ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган. Кўпгина партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари саноат, қишлоқ хўжалигидаги илғор кишиларни партияга қабул қилиш иши блан мунтазам шуғулланмайдилар. Бирқанча жойларда етарли синалмаган, коммунист деган юксак номга лойиқ бўлмаган кишилар партияга қабул қилинган. Мана бундай хатоларнинг такрорланишига асло йўл қўймаслик керак.

Самарқанд шаҳар партия комитетининг секретари ўртоқ Алишев ўз нутқини коммунистларнинг шахсий ишларини кўриб чиқиш практикасига бағишлади. Бирқанча ҳолларда Ўзбекистон КП МК ҳузуридаги партия комиссияси давлат олдида жиноят қилган кишиларни партия сафидан ўчириш масаласи ҳақида маҳаллий партия ташкилотларининг қарорларини бекор қилиш тўғрисида асоссиз таклифлар киритмоқда. Партия комиссияси область партия комитетлари ҳузуридаги партия комиссияларига тегишли ёрдам бериб турмайди. Партия комиссиясининг вакиллари жойларда бўлган вақтда кўпинча ревизорлар сифатида ҳаракат қиладилар.

Ўзбекистон КП МК ҳузуридаги партия комиссиясининг раиси ўртоқ Жўраев ба'зи партия комитетлари коммунистларнинг шахсий ишларини кўрган вақтда бу ишга юзаки ёндаша ётганликлари тўғрисида гапирди. Улар арзимаган ҳаракатлар учун олий партия жазосини қўлланиб, КПСС сафидан ўчириб қўядилар. Андижон, Бухоро, Фарғона областьларида коммунистларнинг шахсий ишларини бошланғич партия ташкилотларида кўрмасдан, бевосита партия комитетларида кўришдан иборат нотўғри практика қўлланилмоқда.

Ўзбекистон ЛКСМ МК секретари ўртоқ Муртазоев комсомол ташкилотларининг фаолияти ҳақидаги ва уларга партия раҳбарлигини кучайтириш тўғрисидаги масалаларга тўхталди. Шаҳар ва қишлоқлардаги кўпгина комсомол ташкилотлари ёшлар ўртасида катта тарбиявий ишлар олиб бормоқдалар, лекин бирқанча жойларда, масалан, Наманган областида бу иш бўшаштириб юборилган. Буерда ёшларни ғоявий жиҳатдан тарбиялаш иши айниқса қониқарсиз аҳволда, ба'зи ёшлар ўртасидаги ахлоқсизлик фактларига қарши қат'ий кураш олиб борилмаётир. Комсомол комитетларида ва бошланғич ташкилотларда ташкилий бўшанглик фактлари ҳам кўп учрайди. Мана бундай ҳолларнинг ҳаммаси учун Ўзбекистон ЛКСМ МК, область, район, шаҳар комсомол комитетлари жавобгардир. Кўпгина партия комитетлари жумладан Наманган область партия комитети, Самарқанд шаҳар партия комитети комсомол ташкилотларига қониқарсиз раҳбарлик қилмоқдалар.

Сурхондар'ё область партия комитетининг секретари ўртоқ Доленко комсомол ташкилотларига партия раҳбарлиги услубидаги асосий камчиликлардан бири комсомол кадрларига нисбатан талабчанлик бўшаштириб юборилганлиги эканлигини айтди. Область ва район партия комитетларининг комсомол ҳаёти масалалари юзасидан чиқарган кўп қарорлари ташкилотчилик ишлари блан мустаҳкамланмайди.

Ўртоқ Доленко Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг маҳаллий ташкилотларга раҳбарлик қилишда нотўғри методларни қўлланаётганлигини кўрсатди. Область комсомол комитетларининг секретарьлари ҳархил кенгаш ва мажлисларга чақирилаверади. 1954 йилда область комсомол комитетларининг ҳамма секретарьлари кўп вақтини Ўзбекистон ЛКСМ МК ва ВЛКСМ МК чақириғи блан ҳархил командировкаларда ўтказганлар. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг аппарати кўп иш вақтини қарор проектлари тайёрлаш блан ўтказади.

Ўзбекистон КП МК хотин-қизлар ўртасида ишлаш бўлимининг мудири ўртоқ Муҳиддинова хотин-қизларни сиёсий жиҳатдан тарбиялаш масалаларига тўхталди. У қайд қилиб ўтдики, партия ташкилотлари хотин-қизлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларни бирмунча яхшиладилар. Лекин бу соҳадаги катта камчиликлар ҳали тугатилгани йўқ. Кўпгина партия ташкилотларида хотин-қиз кадрларни партия ва совет аппаратида, саноат, қишлоқ хўжалигида раҳбарлик ишларига кўтаришга етарли э'тибор берилмаётир. Хотин-қизлар ўртасида тарбиявий ишларни қунт блан уюштириш ўрнига ба'зи партия комитетлари, айниқса Бухоро, Самарқанд, Наманган область партия комитетлари бу масала юзасидан ҳархил қарорлар қабул қилиш блан чекланмоқдалар. Хотин-қизларга нисбатан феодал-бойларча муносабатда бўлиш, уларни камситиш фактлари ба'зан қат'ий зарбага учрамаётир.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Секретари ўртоқ Илҳомова маҳаллий Советларнинг ташкилий-оммавий ишларидаги камчиликларни кўрсатиб ўтди. Бирқанча областьларда, масалан, Андижон, Наманган областьларида Советларнинг сессияларини чақириш ҳақида Конституцияда белгиланган муддатлар бузилмоқда. Кўпгина районларда доимий комиссиялар ишламаётир. Советларнинг сессияларида ижроия комитетларнинг ҳисоботлари кам муҳокама қилинади. Улардан кўплари ўз ишларида сайловчиларнинг наказларини асос қилиб олмаганлар. Маҳаллий партия органлари совет ишининг аҳволини етарли ўрганиб турмайдилар.

Бирқанча нутқларда «Правда Востока», ва «Қизил Ўзбекистон» газеталари партия ташкилотларининг иш тажрибасини, айниқса район партия комитетларининг МТС зоналаридаги инструкторлик группаларининг иш тажрибасини етарли ёритмаётганликлари кўрсатиб ўтилди. Газеталарда партия ходимлари кам қатнашмоқдалар. Шунингдек «Ўзбекистон Коммунисти» журналининг партия иши практикаси ҳақидаги материалларни кам босаётганлиги кўрсатилди. Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти партия қурилиши масалалари юзасидан брошюраларни кам босиб чиқармоқда.

Кенгашда КПСС МК партия органлари бўлими мудири ўртоқ Е. И. Громов нутқ сўзлади.

Ўртоқ Громов айтдики, саноатни, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, меҳнаткашларнинг маданий-маиший аҳволини яхшилаш соҳасида партия томонидан совет халқи олдига қўйилган тарихий вазифаларни партиявий-ташкилий ишларни жиддий равишда яхшиламасдан туриб муваффақиятли бажариш мумкин эмас. Омма ўртасида ташкилий ва сиёсий ишларни кучайтирмасдан, олдимизда турган вазифаларни бажаришга оммани кенг ва усталик блан жалб қилмасдан туриб, жиддий ижобий натижаларга эришиш мумкин эмас. КПСС МК сентябрь Пленуми қарорлари асосида партия аппарати ишини қайта қуриш — қишлоқ район партия комитетларининг МТС зоналари бўйича инструкторлик группалари тузиш, раҳбарликдаги канцеляриячилик методларига қарши кураш ма'лум ижобий натижаларни берди. Партия комитетларининг иш услуби ўзгарди, партия ташкилотларида танқид ва ўз-ўзини танқид кескинроқ ривожланабошлади.

Броқ, кўпгина партия ташкилотларининг фаолиятида ҳали жиддий камчиликлар борлигидан кўз юмиб бўлмайди. Эскича ишлаш одати ҳали ҳам давом этмоқда. Партия комитетларининг иш методларида расмиятчилик, канцеляриячилик кўп ўрин олиб келади. Асосий ва энг катта камчилик — кишилар блан жонли алоқа боғлаш, оператив, конкрет раҳбарлик қилиш стишмаётир. Кўпгина раҳбарлар ҳали ҳам қоғозбозликка интиладилар, директивалар орқали раҳбарлик қилишга интиладилар, ташкилий ишни жуда кўп резолюциялар блан, ҳархил справкалар, ма'лумотлар тўплаш блан алмаштириб қўядилар. Ўзбекистон КП МК аппаратидан бошлаб ҳамма партия комитетларининг ишида қоғозбозлик ҳали ҳам кўп.

Партия ходимларининг бир қисми жойларга борганларида, эски одатларига берилиб кетиб, ўз вазифаларини фақат камчиликларни аниқлашдан, мумкин қадар кўпроқ салбий фактларни тўплашдан ва сўнгра доклад хати ёзишдан иборат, деб биладилар. Бундай ходимларни партия ишининг мазмуни камдан-кам қизиқтиради. Улар коммунистлар блан, партия ташкилотларининг секретарьлари блан кам гаплашадилар. Партия аппаратида ишлабчиқариш масалаларини яхши билмайдиган ходимлар ҳам бор. Улар жойлардаги ҳаётни ва конкрет шароитни билмасдан, кабинетда ёки президиум столи ёнида ўтириб раҳбарлик қилишни афзал кўрадилар. Ҳозирги шароитда кадрларни ўзлари ишлаётган соҳадаги билимларни чуқур ўрганиб олишга ўргатиш жуда муҳимдир.

Бизда кўпгина камчиликлар ходимлар ёмон бўлганлиги сабабли рўй бераётгани йўқ. Бу камчиликлар шунинг учун рўй бераётирки, партия комитетлари кадрларга инструктаж бермаётирлар, уларни ишни қандай қилиб тўғри уюштиришга ўргатмаётирлар, партия ташкилотларининг ишидаги янги, ижобий нарсалар яхши умумийлаштирилмаётир. Партия аппаратининг инструкторлик составига нотўғри муносабатда бўлиш ҳалигача давом этиб келмоқда. Ўзбекистон КП Марказий Комитетида, область, шаҳар, район комитетларида инструкторлар блан тез-тез маслаҳатлашиб турмайдилар, уларга одатда фақат ижрочилар деб қарайдилар.

Бошланғич партия ташкилоти — партиянинг асосидир. Муваффақиятларимиз ана шу ерда вужудга келади. Ҳолбуки, бошланғич партия ташкилотларининг фаолиятида кўпгина жиддий камчиликлар бор. Уларнинг кўпи меҳнаткашлар ўртасида сиёсий ишни суст, аҳ'ён-аҳ'ёндагина олиб бормоқдалар. Ишчилар, колхозчилар, хизматчиларнинг бир қисми партия та'сиридан четда қолиб келади. Партия ташкилотлари ўз меҳнати блан хўжалик соҳасида муваффақиятларни қўлга киритаётган кишилар блан етарли иш олиб бормайдилар.

Партия ташкилотлари партиясизлар блан алоқани кучайтириш ўрнига, ба'зан ўзларини улардан четлаб қўймоқдалар. Корхоналарда, колхозларда, МТС, совхозларда, муассасаларда ёпиқ партия йиғилишлари кўпроқ ўтказилади. Ҳолбуки, бизда очиқ йиғилишларда ҳал қилиш мумкин бўлган ва керак бўлган жуда кўп масалалар бор. Агар партия ташкилоти ўз йиғилишларига партиясизларни жалб қилса, у вақтда қарорларни тўғри ишлаб чиқишни, меҳнаткашларни ана шу қарорларни бажаришга сафарбар қилишни та'минлайди.

Ҳали ҳам партия йиғилишларида қабул қилинадиган резолюцияларни тузишда формализм элементлари сезилади. Одатда бу резолюциялар умумий руҳда ёзилади, уларда музокараларда баён қилинган фикрлар, коммунистларнинг таклифлари акс эттирилмайди. Қани, «мажбур қилинсин», «кучайтирилсин», «яхшилансин», «чора кўрилсин» деб ёзилган қарорларнинг бажарилишини текшириб, ижросини уюштириб кўрингчи.

Ўзбекистон партия ташкилотида партиясиз меҳнаткашлар блан, актив блан ишлашни уюштиришга юзаки қаралганлиги натижасида ишлабчиқаришдаги илғор кишиларни партия сафига қабул қилиш ишида жиддий камчиликларга йўл қўйилган. Партия ташкилотлари етакчи касблардаги илғор ишчилар, қишлоқ хўжалик илғорлари ҳисобига партияни ўстириш масалаларига э'тибор бермаётирлар.

Кадрлар блан ишлаш партия ишининг энг муҳим соҳаларидан биридир. Кейинги йил мобайнида Ўзбекистон партия ташкилоти партия ва хўжалик қурилишининг энг муҳим соҳаларини кадрлар блан мустаҳкамлаш соҳасида бирмунча иш қилган. Лекин шунга қарамай, республиканинг бирқанча партия ташкилотларида ходимларни танлашдаги партия принциплари бузилмоқда. Ишни барбод қилган ходим кўпинча бир ишдан иккинчи ишга кўчирилмоқда, шу блан партия манфаатларига путур етказилмоқда. Кадрларни танлашда партия принципларини унутаётган раҳбарларни дадиллик ва қат'ият блан танқид қилаётган, уларни тартибга чақираётган партия ташкилотлари жуда тўғри иш қилмоқдалар.

Ҳозирги вақтда партия ташкилотлари олдида колхоз раислари вазифасига кандидатуралар танлаш соҳасида жуда мас'улиятли вазифа турипти. Бу ишга жуда жиддий қараш, колхозларга кадрлар юборган вақтда Ўзбекистонда илгари йўл қўйилган хатоларни назарга олиш керак.

Ўртоқ Громов халқ хўжалигининг турли тормоқларида, айниқса қишлоқ хўжалигида коммунистларни тўғри жойлаштириш масалаларига тўхталди. Маҳаллий партия органлари ва Ўзбекистон КП МК бу ишнинг аҳволини етарли анализ қилмаётирлар. Қишлоқлардаги коммунистларнинг кўп қисми бевосита далачиликда, чорвачиликда ишламасдан, идора аппаратида ишлаб келаётганлиги чидаб бўлмайдиган ҳолдир. Саноатда, транспортда ҳам аҳвол ана шундай. Партия ташкилотлари, даставвал, Ўзбекистон КП Марказий Комитети партия томонидан қўйилган вазифаларни ҳал этишда коммунистларнинг кучларидан қандай фойдаланилаётганлиги масаласи блан қизиқишлари керак.

Ўртоқ Громов ўз сўзининг охирида аҳоли ўртасида маданий-оқартув ишларини тубдан яхшилаш, хотин-қизларга нисбатан феодал-бойларча муносабатда бўлиш каби хунук ҳодисаларга қарши кураш соҳасида партия ташкилотининг вазифаларини кўрсатиб ўтди. Хотин-қизлар ўртасида сиёсий ишларни олиб бориш ҳамиша партия ташкилотларининг диққат марказида туриши лозим.

Кенгашда Ўзбекистон КП МК биринчи секретари ўртоқ А. Э. Ниёзов нутқ сўзлади. Уртоқ Ниёзов саноат ишлабчиқаришини, пахтачиликни, жамоат чорвачилигини ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тормоқларини янада зўр бериб ривожлантиришда республика партия ташкилотларининг вазифаларига муфассал тўхталди. Бу вазифаларни бажариш учун барча зарур моддий-техника воситалари мавжуд. Шу блан ишнинг муваффақияти партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг хўжаликка раҳбарлик қилиш савиясига, кадрларимизнинг ташаббускорлиги ва ишчанликларига, ташкилий ва сиёсий ишларимизнинг мазмунига боғлиқдир. Бизнинг барча кадрларимиз янгиликни сеза билишлари, ҳарқандай илғор, прогрессив тадбирларни актив қўллаб-қувватлашлари, ўзларига топширилган ишни чуқур ўрганишлари лозим. Раҳбарлик лавозимларидаги ходимларнинг ишга юзакичилик блан қарашларига, ташаббус кўрсатмасликларига тоқат қилиб туриш мумкин эмас.

Лекин бизнинг ходимларимиз орасида ҳали ҳам ишга юзаки раҳбарлик қиладиган, экономикани чуқур билмайдиган кишилар оз эмас. Кўпинча колхоз ва совхозларда хўжаликни ривожлантириш юзасидан перспектив планлар тузишда хатоларга йўл қўйилганлиги ҳам шунинг оқибатидир.

Ҳозирги шароитда айниқса партия, хўжалик ва маданий қурилиш соҳасидаги кадрлар блан ишлашнинг аҳамияти ўсиб кетди. Шу куннинг энг муҳим вазифаларидан бири — қолоқ колхозларни қобилиятли ташкилотчилар блан мустаҳкамлашдан иборат.

Оммавий-сиёсий ишларни яхшилаш керак. Кўпгина область, шаҳар ва район партия комитетлари сиёсий агитациянинг қўйилиши ва унинг мазмуни блан кам қизиқмоқдалар. Кўпинча бу иш ҳаётдан ажратилган ҳолда олиб борилмоқда ва шунинг учун меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, корхона ва колхозларда уюшқоқликни оширишга та'сирли ёрдам бермаётир.

Партия комитетлари ва, уларнинг ходимларининг раҳбарлик услуби ва методларини тубдан қайта қуриш керак, партия органларининг ташкилотчилик ва сиёсий фаолиятларини кучайтириш лозим. Ана шундагина хўжалик вазифалари соҳасида мустаҳкам ғалабани қўлга киритиш мумкин.

Шубҳа йўқки, — деди ўз сўзининг охирида ўртоқ Ниёзов, — Ўзбекистон партия ташкилоти Партия ва Ҳукумат томонидан қўйилган вазифаларни шараф блан бажаришга барча кучларини сарфлайди.

* * *

Кенгаш юксак савияда, принципиал танқид ва ўз-ўзини танқид вазиятида ўтди. Кенгаш қатнашчилари МК ва область партия комитетларидан партия ходимларининг бундай кенгашларини тез-тез ўтказиб туришни сўрадилар. Бу эса партия ташкилотларининг кучларини коммунистик қурилиш соҳасидаги вазифаларни бажаришга яхши уюштириш имкониятини беради.

Европа давлатларининг Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш юзасидан чақирилган Варшава кенгаши

ВАРШАВА, 12 май. **(ТАСС махсус мухбири).** Кенгашнинг 11 май кундузги мажлисида Германия Демократик Республикаси делегациясининг раиси бош министр Отто Гротеволь баёнот берганлиги ҳақида хабар қилинган эди. Ғарбий Германияда, деди Отто Гротеволь, америка ва герман милитаристлари жуда кўп найранглар ишлатиб, Бонн бундестагини Париж битимларини қабул қилишга мажбур этаолдилар. Бу эса, Германияни парчалаб юборишни кучайтириш ва Ғарбий Германияни ҳарбий базага ҳамда америка ва герман милитаризмининг плацдармига айлантириш йўлида қўйилган янги қадамдир. Герман милитаристлари бу блан Германиянинг бир қисмини 50 йиллик муддат блан ажнабий интервентларга сотдилар ва Германиянинг бу қисмини америка империализмининг протекторатига айлантирдилар.

Москвада 1954 йил 29 ноябрь — 2 декабрьда бўлиб ўтган кенгашдан кейин Германия ва Европадаги сиёсий тараққиёт бу кенгашнинг аҳволга берган баҳоси ва чиқарган қарорлари тамомила тўғри эканлигини тасдиқлади. Бу давр ичида Совет Иттифоқи, Польша Халқ Республикаси, Чехословакия Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Руминия Халқ Республикаси, Болгария Халқ Республикаси ва Албания Халқ Республикаси ҳукуматлари Москва кенгашида қатнашган саккиз давлат ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамлашиш тўғрисида шартнома тузиш ҳақида маслаҳатлашганларидан кейин, тинчликни ва халқлар хавфсизлигини сақлашга қаратилган бундан буёнги тадбирларни кўриш зарур эканлиги аён бўлиб қолди.

Бош министр ўртоқ Широкийнинг Москва кенгашида киритган таклифлари асосида уч давлат — Польша Халқ Республикаси, Чехословакия Республикаси ва Германия Демократик Республикаси (ғарбий герман милитаризми, даставвал, ана шу республикаларга таҳдид қилмоқда) ўзларининг сиёсий ва географик жиҳатдан алоҳида мавқиини эгаллаганликларидан келиб чиқадиган масалаларни ўзаро муҳокама қилдилар ва ўзаро дўстона муносабатларини янада мустаҳкамлаш чораларини биргаликда кўрдилар.

Париж битимлари кучга кирганидан кейин рўй берган аҳволни характерлаб, Гротеволь Бонн ҳукуматининг, Париж битимлари кучга кирганидан кейин федерал республика суверенитетга эга бўлади ва унинг ўзи ўзининг ички ва ташқи ишларини ҳал этаолади, деб қилган да'волари сохта да'волар эканлигини кўрсатди.

Бонн ҳукуматининг «суверенитети» қуролланиш ва НАТОга қўшилиш «ҳуқуқи»дан иборат. НАТО Американинг дун'ёга ҳоким бўлиш планларини амалга ошириш қуролидир.

Шундай қилиб, Ғарбий Германия бир томонлама тузилган ҳарбий блок блан боғланиб қолди. Бу блокнинг сиёсий ва ҳарбий раҳбарлари дангал айтган сўзлар, унинг сиёсати ва практикаси мазкур блокнинг агрессив интилишларини яққол исбот этади. Америка Қўшма Штатларининг энг агрессив империалистик доиралари «Ғарбий Европа иттифоқи»га бошчилик қилмоқдалар. Ана шу доиралар жаҳонга ҳоким бўлиш да'воларини очиқдан-очиқ э'лон қилмоқдалар ва Ғарбий Германияни маш'ум авантюра гирдобига ташлашга тайёр турибдилар.

Бонн бундестагининг состави Ғарбий Германия халқи ва сайловчиларининг хоҳишига тўғри келмаганлигини ва немис халқи кўпчилигининг хоҳишига хилоф суратда Париж битимлари ратификация қилинганлигини ва шу сабабдан, бу битимларнинг қонуний кучга эга эмаслигини та'кидлаб, Гротеволь бундай деди:

Германия Демократик Республикаси ва барча немис ватанпарварлари Париж битимларини ҳечқачон танимайдилар. Улар герман халқ оммасини Париж битимларига қарши, Германия масаласини тинч йўл блан ҳал этиш учун курашга сафарбар қиладилар, улар Париж битимлари йўқотилганига қадар ва Германия бирлашган, тинчликсевар, демократик давлат бўлиб қолганига қадар курашни ташкил этабередилар.

Германия Демократик Республикасида ишчилар ва деҳқонлар, техниклар ва олимлар чинакам демократик тузумни вужудга келтирдилар ва социализм асосларини қуриш соҳасида анча муваффақиятларга эришдилар ҳамда жуда катта моддий бойлик яратдилар. Бу ҳол Ғарбий Германия монополиячиларини тинчитмаётир. Ғарбий Германия монополиячилари Германия Демократик Республикаси меҳнаткашларидан ана шу бойликни тортиб олмоқчи ва юнкер ҳамда капиталистларнинг эски ижтимоий тузумини қайтадан тикламоқчи бўладилар.

Совет Иттифоқининг 1955 йилдаёқ бутун Германияда эркин сайлов ўтказиш тўғрисида ва ватанимизни бирлаштириш ҳақида қилган конкрет таклифларини Аденауэр ҳукумати яшириб келмоқда. Бонн ҳукумат коалицияси немис халқини ва жаҳон жамоатчилигини алдашга уриниб, бундестагга резолюция тақдим этди. Бу резолюцияда, Германияни тинч йўл блан қайтадан бирлаштириш федерал республиканинг олий қонуни, деб да'во қилинади. Бундестаг ва бундесрат, шундай резолюциялар блан немис халқи олдида ўзимизни оқлай оламиз, деб ўйлайдилар.

Ғарбий Германияда янги вермахтни вужудга келтириш соҳасида амалий тадбирлар кўрилабошлаганидан кейин, Бонн ҳукумати Ғарбий Германияни қуроллантиришга Европадаги ба'зи мамлакатларнинг розилигини олиш учун, Париж битимлари Европа мамлакатларининг хавфсизлигини та'минлайди, чунки бу битимлар Ғарбий Германиянинг қуролланишини чеклаб қўяди ва Ғарбий Германия армияси томонидан агрессия эҳтимолини йўққа чиқаради, деган гаплар блан немис халқини ва қўшни мамлакатларда яшовчи халқларни чалғитишга уринмоқда. Аммо, ҳақиқатда аҳвол тамомила шу гапларнинг тескарисидир. Париж битимларининг «2-нчи сонли протоколи»нинг 3-нчи моддасига мувофиқ, «Ғарбий Европа иттифоқи»нинг а'зоси бўлган Ғарбий Германия ўз армияларининг сонини доим ошираборишга имкониятига эгадир.

Бонн милитаристлари, ҳозирнинг ўзидаёқ, ана шу битимларга мувофиқ тузиладиган ярим миллионли армияни мамлакатни бундан буён ремилитаризация қилишнинг биринчи этапи деб қарамоқдалар. Улар ҳозир ошкора суратда шундай қилмоқдалар. 12 дивизиядан иборат қилиб тузилмоқчи бўлган армия ҳозирнинг ўзида, я'ни биринчи этапда анча оширилиши керак экан.

Париж битимларининг амалга оширилишига немис халқи томонидан кўрсатилаётган қаршиликни сусайтириш ниятида Аденауэр немис халқи орасида машҳур бўлиб кетган талаблардан, я'ни халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатиш тўғрисидаги талаблардан фойдаланиш учун кейинги вақтларда зўр бериб найранг ишлатмоқда. Шу блан бирга, Аденауэр ўзини ана шу талабларнинг тарафдори қилиб кўрсатмоқда. Аммо, Совет ҳукумати томонидан таклиф этилган ва Германия Демократик Республикаси ҳукумати томонидан қувватланган системани, я'ни Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш тўғрисидаги масалани муҳокама қилишдан Бонн ҳукуматининг бош тортганлиги бу ҳукуматнинг тамомила бошқача йўл тутганлигини исбот қилади.

Европадаги барча мамлакатлар, улардаги ижтимоий тузумнинг қандай бўлишидан қат'и назар, Европада коллектив хавфсизлик тўғрисидаги шартномада қатнашаолар эдилар. Бундай шартноманинг тузилиши Европада хавфсизлик бўлишини та'минлаган ва халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатган бўлар эди.

Германия Демократик Республикаси Бонн милитаристларининг халққа қарши қаратилган сиёсатини кўп марта рад этди. 1954 йил июнь ойида Германия Демократик Республикасининг 12 миллион 230 минг граждани сулҳ шартномасини тузишни, оккупациячи қўшинларни олиб чиқиб кетишни ёқлаб овоз берди, ҳарбий битимларга қарши ва оккупациячи қўшинларнинг 50 йиллик муддат блан қолдирилишига қарши овоз берди.

Сўнгра, Отто Гротеволь Ғарбий Германия халқ оммаси ана шу аҳволнинг хавфли эканлигини тушунганлигини ва пассивлик ҳолатидан чиқабошлаганлигини исбот этувчи фактлар келтирди.

Отто Гротеволь сўзини давом эттириб, бундай деди: Австрия мисоли Германия масаласини ҳал этишнинг ҳақиқий йўлини кўрсатиб беради. Совет-Австрия музокараларининг ижобий натижалар берганлигига сабаб шуки, Австрия ҳукумати мустақил миллий сиёсат йўлига ўтди. Австрия ҳечқандай ҳарбий иттифоқларга кирмаслик ва ўз территориясида ҳарбий базалар вужудга келтирилишига йўл қўймаслик мажбуриятини олди. Бунинг натижасида Австрия халқи ўзининг миллий мустақиллигига эга бўлади.

Эндиликда Германия масаласининг ҳал этилиши, даставвал, Ғарбий Германиядаги ватанпарвар кучларнинг чинакам мустақил миллий сиёсатни, Германияни демократик асосда тинч йўл блан қайтадан бирлаштириш сиёсатини, тинч музокаралар олиб бориш ва битимлар тузиш сиёсатини юргизаолишларига боғлиқдир. Бунинг учун немис халқи Париж битимларини йўқотиши зарур ва немислар Германия проблемасининг ҳал этилишига халақит бераётган ҳамма масалалар юзасидан ўзаро бир фикрга келишлари керак.

Аденауэрнинг Германия Демократик Республикаси блан музокаралар олиб боришдан бош тортганлиги фаросатсизликдир. Аммо, Аденауэр абадий яшамайди, Германия ва немислар эса абадий яшайдилар. Немислар бир стол атрофига ўтириб, бир-бирларининг фикрларини англашга муваффақ бўладилар, ҳарбий пактларни йиртиб ташлайдилар, бир-бирларига ёрдам қўлини чўзадилар ва бирлашган, тинчликсевар ҳамда демократик Германияни вужудга келтирадилар.

Гротеволь дедики, Бонн милитаристлари жуда шошиб ҳаракат қилмоқдалар ва қуролланишга киришдилар. Париж битимларининг ратификация қилиниши натижасида рўй берган аҳвол тинчликсевар давлатлардан ўз хавфсизликларини та'минлаш учун ўз кучларини бирлаштиришларини талаб этади.

Шу сабабдан, деди Гротеволь, Германия Демократик Республикаси дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамлашиш тўғрисидаги шартноманинг тузилишини, шунингдек бирлашган қўмондонликнинг вужудга келтирилишини ма'қуллайди. Бу тадбирлар янги агрессия тайёрлаш мақсадида тузилган «Ғарбий Европа иттифоқи»нинг қатнашчилари бўлган давлатларнинг сиёсатидан тамомила фарқ қилади. Бу тадбирлар тенгҳуқуқли ва суверен давлатларнинг тамомила янги ҳамкорлигини кўрсатувчи намунадир. Бу давлатларнинг кузатган мақсади тинчликни та'минлаш ва ўз мамлакатларининг мудофаасини уюштиришдан иборат. Бу тадбирлар Европада тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга ёрдам беради. Варшава шартномаси коллектив хавфсизликнинг Умумевропа системасини вужудга келтириш йўлидаги муҳим қадамдир. Бу шартнома Германия Демократик Республикасининг ва бутун герман халқининг давлат манфаатларига тамомила муносибдир. Эндиликда Германия Демократик Республикасининг хавфсизлиги дун'ёда энг қудратли давлат бўлган Совет Иттифоқи бошчилигида етти давлат томонидан гарантияланади. Тинчлик ва демократия лагери Германия Демократик Республикасининг хавфсизлигига бўладиган ҳарқандай тажовузнинг олдини олади. Германия Демократик Республикаси ҳам ушбу кенгашда қатнашувчи саккиз мамлакатнинг мудофаа қобилияти ишига ўз ҳиссасини қўшиш учун ва Ғарбий Германия милитаризми томонидан агрессиянинг такрорланишига йўл қўймаслик учун ўзининг бутун кучларини сарф қилади. Париж битимларига мувофиқ Ғарбий Германиянинг ремилитаризация қилиниши муносабати блан Варшава шартномаси зарур бўлиб қолди. Шу сабабдан бу шартнома Европа учунгина эмас, балки айни вақтда немис халқининг бундан кейинги ҳаётини та'минлаш учун ҳам зарурдир.

Варшава шартномаси Германиядаги ватанпарвар кучларни мустаҳкамлайди. Бундан мақсад — ватанпарвар кучларнинг ўз ватанини тинч йўсинда қайтадан бирлаштириш йўлидан муваффақиятли суратда олға бораолишларини та'минлашдир. Париж битимлари Ғарбий Германия аҳолисини Германияни тинч ва демократик асосда қайтадан бирлаштириш тўғрисида бир битимга келиш ҳуқуқидан маҳрум этади. Варшава шартномаси Германия Демократик Республикасига Германияни тинч йўл блан қайтадан бирлаштириш тўғрисида музокаралар олиб бориш учун тўла эркинлик беради. Германия Демократик Республикаси ҳукумат делегациясининг фикрича, буни протоколда алоҳида қайд қилиб ўтиш керак. Биз бу шартномага тамомила қўшиламиз. Шартноманинг кузатган мақсади — Европа халқларининг тинчлиги ва хавфсизлигини та'минлашдан ва шу блан бирга, Европада тинчликни сақлаш манфаатларини кўзлаб, Германияни тинч ва демократик асосда қайтадан бирлаштириш имкониятини вужудга келтиришдан иборат. Германияни тинч ва демократик асосда қайтадан бирлаштириш герман халқининг ўз миллий ҳуқуқидир. Германия Демократик Республикаси ана шу ҳуқуқларни бутун куч блан ҳимоя қилади ва амалга оширади.

* * *

Шундан кейин, Венгрия делегациясининг раиси, Венгрия Халқ Республикаси Министрлар советининг раиси Андраш Хегедюш баёнот берди. Андраш Хегедюш айтдики, Венгрия Халқ Республикасининг ҳукумат делегацияси вужудга келган халқаро аҳволга ўртоқ Булганин томонидан берилган баҳога тамомила қўшилади, халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатиш, тинчликни ва халқларимизнинг хавфсизлигини ҳимоя қилиш мақсадида Совет ҳукумати томонидан киритилган таклифларни зўр қувонч блан қабул қилади ва табриклайди.

Венгер халқи Совет ҳукуматининг халқаро миқ'ёсдаги жанжалли масалаларни, чунончи: Германия масаласини, қурол-яроғларни камайтириш тўғрисидаги, атом ва водород қуролини тақиқлаш ҳақидаги масалани музокаралар олиб бориш йўли блан ҳал этиш тўғрисидаги таклифларини зўр шодлик блан кутиб олди ва бу таклифларни қўллаб-қувватламоқда.

Хегедюш яна бундай деди: Тинчлик лагеридаги мамлакатларнинг интилишларига, я'ни халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатиш йўлидаги интилишларига хилоф суратда, АҚШдаги ҳукмрон доиралар раҳбарлигида бўлган империалистик давлатлар кейинги ойларда ҳарбий тайёргарликни кучайтириб юбордилар ва бу блан тинчликка ҳамда тинчлик лагеридаги мамлакатларнинг хавфсизлигига шу жумладан ватанимизнинг ҳам хавфсизлигига таҳдид қилмоқдалар. Венгер халқи бу аҳволни кўриб, жуда қаттиқ ғазабланмоқда. Империалистик давлатлар зўр бериб қуролланишни давом эттирмоқдалар. АҚШ, Англия ва Франциядаги ҳукмрон доираларнинг кейинги вақтларгача қилган ишлари уларнинг қурол-яроғларни камайтиришни истамаганликларини исбот этади. Улар қурол-яроғларни камайтириш тўғрисида гапирганларида ҳам, зўр бериб қуролланишни ва атом уруши тайёргарлигини ниқоблаш учунгина шундай гапирдилар.

Сўнгра, Венгрия делегациясининг бошлиғи айтдики, Ғарб давлатлари амалга ошираётган агрессив тадбирлар орасида тинчлик ва халқлар хавфсизлиги ишига энг кўп хавф туғдираётган агрессив тадбир герман милитаризмининг қайтадан тикланишидан иборат. Париж битимлари герман милитаризмини қайтадан қуроллантириш йўлидаги сўнгги ғовларни ҳам йўқ қилади, бу битимлар Ғарбий Германияни агрессив Шимолий Атлантик блокига ва бу блокнинг ёрдамчи ташкилоти бўлган «Ғарбий Европа иттифоқи»га тортади.

Австриянинг зўрлик блан босиб олинганлиги венгер халқи учун қандай оғир оқибатлар келтирганлигини венгер халқи яхши билади ва шу сабабдан, венгер халқи қайтадан тикланган герман милитаризмининг планларини жуда зўр э'тибор блан кузатиб бормоқда ва Ғарбий Германиянинг янги аншлюссни амалга ошириш мақсадини кўзда тутган ният ва интилишларига чуқур нафрат блан қарамоқда.

Венгер халқи ўз тарихида неча асрлар мобайнида герман милитаризмининг жабрини бошидан кечирди ва Ғарбий Германиянинг ремилитаризация қилиниши нимага олиб боражагини яхши билади. Герман милитаризмини контроль қилиш ва уни чеклаш тўғрисида Ғарбда айтилаётган гаплар сафсатадан бошқа бир нарса эмаслигини венгер халқи билади. Тарих сабоқлари шуни та'кидлайдики, тасалли бериш ниятида айтилган бундай гаплар амалда герман милитаристларининг босқинчилик интилишларини ниқоблашгагина хизмат қилади ва ана шу интилишларга ёрдам беради. Герман милитаризмининг қайтадан тикланиши венгер халқининг озодлиги ва мустақиллигига хавф туғдираётганлигини венгер халқи яхши билади ва шу сабабдан, бу хавфнинг олдини олиш учун зарур бўлган ҳамма чораларни кўради.

Хегедюш сўзини давом эттириб, қуйидагиларни айтди: Венгрия ҳукумат делегацияси Венгрия ишчилар синфининг, меҳнаткаш деҳқонларининг, прогрессив интеллигенциясининг, хуллас бутун венгер халқининг якдиллик блан изҳор қилаётган хоҳишига мувофиқ, дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамлашиш тўғрисидаги, шунингдек бирлашган ҳарбий қўмондонлик тузиш тўғрисидаги шартномаларнинг олдимизда ётган проектларини тамомила тўғри деб ҳисоблайди, чунки бу проектлар ҳозирги халқаро вазият талабларига тўла жавоб беради. Венгрия ҳукумат делегацияси бу шартномаларни қабул қилади ва имзолайди.

Хегедюш яна айтдики, бу кенгашда дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамлашиш тўғрисидаги шартнома муҳокама қилинмоқда. Бу шартнома халқларнинг ўз-ўзларини мудофаа қилиш ҳуқуқига тамомила мос келади ҳамда герман милитаризмининг ва янги агрессиянинг қайтадан тикланишига йўл қўймаслик мақсадида илгари имзоланган шартномаларга тамомила мос келади. Бу шартнома Европада тинчлик ва хавфсизликни сақлашни ўз олдига мақ-

(ОХИРИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

Европа давлатларининг Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш юзасидан чақирилган Варшава кенгаши

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА)

сад қилиб қўйган регионал битим бўлганлиги сабабли ва бу шартнома фақат мудофаа характерида бўлганлиги сабабли у БМТ Уставининг принциплари ҳамда мақсадларига тамомила тўғри келади. Бу шартнома давлатлар ҳамкорлигининг асосий принципларига, мустақиллик, суверенитет ва бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик принципларига ҳам мос келади. Бу принциплар барча давлатлар томонидан, улардаги давлат тузумининг характери қандай бўлишидан қат'и назар, қабул қилиниши мумкин.

Шундай қилиб, деди Хегедюш, бу шартнома халқларни бир-бирлари блан яқинлаштиришга, уларнинг ҳамкорлигини кучайтиришга анча ёрдам беради, чунки бу шартномага қўшилишни хоҳлаган барча мамлакатлар унга қўшилаоладилар.

Бу шартнома Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтиришга жуда катта ёрдам беради. Ҳозирги халқаро вазиятда бундай системани вужудга келтириш жуда зарурдир.

Совет Иттифоқи Берлин кенгашида коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш тўғрисида умумевропа шартномаси проектини таклиф этган эди. Венгрия Халқ Республикаси ҳукумати бу проектни энг бошданоқ қувватлади, чунки ана шу шартноманинг амалга оширилиши Европадаги барча халқлар ва давлатлар учун мустаҳкам гарантия бўлур эди, я'ни янги агрессия хавфига қарши мустаҳкам гарантия бўлур эди. Айни вақтда, бу таклифнинг қабул қилиниши қурол-яроғларни камайтириш имконини берган бўлар эди ва бу чора ўз навбатида халқларни жуда оғир машаққатлардан халос қилган бўлар эди. Бу шартномада Европадаги барча мамлакатлар қатнашаолар эдилар, АҚШ истаганида, у ҳам мазкур шартномада қатнашаолар эди. Бундай хавфсизлик системаси мазкур системада қатнашувчи катта ва кичик барча давлатларни ҳарқандай агрессиядан сақлайдиган бир хил даражадаги ҳақиқий гарантия бўлур эди. Шундай қилиб, Европа мамлакатлари бир-бирига қарама-қарши бўлган икки лагерьга ажралиб кетмаган бўлур эди, балки турли ижтимоий тузумга мансуб бўлган мамлакатларнинг тотув яшашини та'минлайдиган ҳамкорликни вужудга келтирган бўлур эдилар.

Европада коллектив хавфсизлик системаси герман милитаризмига йўл қўймаслик учун мустаҳкам гарантия вужудга келтирган бўлур ва Германияни тинч йўл блан бирлаштиришга ёрдам берган бўлур эди.

Шу сабабдан, Венгрия Халқ Республикасининг ҳукумат делегацияси шартнома проектининг кириш қисмида мамлакатларимизнинг Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтиришга бўлган интилиши, шунингдек Европада коллектив хавфсизлик системаси вужудга келтирилган тақдирда, бу шартноманинг ўз кучини йўқотиши қайд қилинганлигини шубҳасиз тўғри деб ҳисоблайди.

Агрессия бўлган тақдирда аҳдлашувчи томонлар ҳужумга дучор бўлган томонга ўз ихтиёрларида бўлган барча воситалар блан дарҳол ёрдам кўрсатишлари ҳақида шартномада берилган гарантия халқимизнинг чинакам миллий манфаатларига хизмат қилади.

Бу шартнома тинч тараққиётимизнинг муҳим шартидир, шу сабабдан, биз мазкур шартномага мувофиқ суратда, барча аҳдлашувчи томонлар блан ҳамкорликни кучайтириш ва мустаҳкамлаш учун қўлимиздан келган бутун чораларни кўрамиз.

Бу иттифоқда қарийб ўнмиллионли халқимизнинг овози дун'ёдаги юз миллионлаб халқларнинг овозига қўшилиб кетади. Енгилмас куч бўлган бу иттифоқ миллий хавфсизлигимизни ҳимоя қилади, Венгриянинг курашиб қўлга киритган эркинлигини ва миллий мустақиллигини ҳимоя қилиш ишида қудратли қурол бўлади.

Ҳозирги кунда биз агрессорлар таҳдидига Венгрия тарихида ҳечқачон кўринмаган даражада зўр ишонч ва осойишталик блан ҳамда жипслашган ҳолда қарши турибмиз. Агар бу кенгашда қатнашаётган давлатлар блан иттифоқликда ҳаракат қилишга тўғри келиб қолса, биз илгари узоқ вақтлар мавжуд бўлмаган, ва ҳозир мавжуд ҳамда биз учун жуда азиз хазинани, я'ни халқимизнинг эркинлиги ва ватанимизнинг мустақиллигини ҳимоя қилаоламиз ва амалда ҳимоя қиламиз.

Венгрия ҳукумат делегацияси муҳокама қилинаётган шартномани венгер халқининг манфаатларига тўла жавоб беради деб ҳисоблаётганлигини, бу шартнома Венгриянинг озодлиги ва мустақиллигини ҳимоя қилажагини ҳамда Европада ва бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлаяжагини та'кидлаб, Хегедюш сўзининг охирида бундай деди:

Мен шартноманинг ҳамма қатнашчиларини ишонтириб айтаоламанки, венгер халқи, Венгрия Халқ Республикаси ҳукумати дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамлашиш тўғрисидаги шартномада баён қилинган мажбуриятларни ҳамма соҳада ўз кучларини аямай тўлиқ бажариш учун бутун имкониятларини сарф қиладилар.

* * *

Европа давлатларининг Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш юзасидан чақирилган Варшава кенгашининг 12 майдаги учинчи мажлисида Албания делегациясининг бошлиғи, Албания Халқ Республикаси Министрлар советининг раиси Мехмет Шеху баёнот берди. Мехмет Шеху айтдики, Париж битимлари ратификация қилинганлиги муносабати блан Европада хавфли аҳвол пайдо бўлганлиги сабабли Албания Халқ Республикаси ҳукумати Москва кенгашининг Декларациясига мувофиқ суратда, бу кенгашда қатнашувчи мамлакатларнинг ҳукуматлари блан биргаликда, ана шу мамлакатларнинг ҳарқандай агрессия эҳтимолидан хавф-хатарсиз бўлишини та'минлаш учун барча зарур чораларни кўришга тайёрдир.

Албания Халқ Республикаси ҳукумати ва албан халқи, деди М. Шеху, дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамлашиш тўғрисидаги шартноманинг тузилиши ҳамда қуролли кучларимиз бирлашган қўмондонлигининг уюштирилиши мамлакатларимизнинг бузилмас дўстлигини ва пўлатдек маҳкам бирлигини янада кўпроқ мустаҳкамлайди, деб қаттиқ ишонади.

М. Шеху сўзининг охирида бундай деди: Албания Халқ Республикаси бошқа тинчликсевар давлатлар блан бир ёқадан бош чиқариб, бундан буён ҳам кураш олиб боради ва тинчлик ҳамда халқаро хавфсизликни ҳимоя қилиш ишига ўз ҳиссасини қўшади.

Мамлакатимизнинг ҳукумати ва халқи Совет Иттифоқи раҳбарлигидаги тинчлик ва социализм улуғ лагеримизнинг дўстлигини ва пўлатдек бирлигини доим сақлайди ва мустаҳкамлайди, душманларга нисбатан ҳуш'ёрликни оширади, ўз мамлакатининг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлайди.

Бизнинг делегациямиз сизнинг олдингизда қуйидаги тантанали ва'дани бериш учун Албания Халқ Республикаси ҳукумати ва албан халқи номидан ваколат олди: Биз бу тарихий кенгашнинг қарорларидан келиб чиқадиган барча мажбуриятларни шараф блан бажариш учун бутун кучимизни сарф қиламиз, Албания Халқ Республикаси тинчлик ва социализм лагерига доим содиқ бўлиб қолади. Адриатик денгизи қирғоқларида гранит қоядек бўлиб туради, тинчликни ҳимоя қилади, ватанимизнинг манфаатларини ва социалистик лагеримизнинг манфаатларини ҳимоя қилади.

Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш юзасидан Европа давлатлари Варшава Кенгашининг 13 майдаги мажлиси тўғрисида

АХБОРОТ

13 майда Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш юзасидан Европа давлатлари Варшава кенгашининг тўртинчи мажлиси бўлди.

Совет делегациясининг бошлиғи, ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин раислик қилди.

Мажлисда Албания Халқ Республикаси, Болгария Халқ Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Польша Халқ Республикаси, Румыния Халқ Республикаси, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ва Чехословакия Халқ Республикаси ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамлашиш тўғрисидаги Шартнома моддама-модда қараб чиқилди.

Кенгашда вакиллари қатнашаётган давлатлар делегацияларининг ҳаммаси мазкур Шартнома текстига рози эканликларини айтдилар.

Шартномани имзолаш 14 майда эрталаб соат 10 да Польша Халқ Республикаси Давлат кенгашининг биносида бўлади, деб белгиланди.

Кенгашда Шартномада қатнашувчи давлатлар қуролли кучларининг бирлашган қўмондонлигини тузиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Тўрт давлат элчиларининг Австрия вакиллари иштироки блан бўлган кенгашининг иши тўғрисида

АХБОРОТ

ВЕНА, 12 май. (ТАСС). Буерда қуйидаги ахборот э'лон қилинди.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи, Қўшма Корольлик, Америка Қўшма Штатлари ва Франция Республикаси, Румыния Халқ Республикаси, Совет вакиллари иштироки блан бўлган кенгаши мустақил ва демократик Австрияни тиклаш ҳақидаги давлат шартномаси текстини тайёрлаш соҳасидаги ўз ишини муваффақиятли тугаллади.

Шартнома проектининг ҳамма моддалари юзасидан тамомила бир фикрга келинди.

Тўрт давлат элчилари ва Австрия вакиллари шартноманинг тўрт тилдаги текстларини мувофиқлаштириш блан боғлиқ бўлган техника масалаларни кўриб чиқиш учун эртага эрталаб соат 9 дан 30 минут ўтганда учрашадилар.

Шу ҳафтанинг охирида Венада СССР, Қўшма Корольлик, АҚШ, Франция Республикаси ташқи ишлар министрлари Австрия вакиллари иштироки блан Австрия давлат шартномасини кўриб чиқиш ва имзолаш учун тўпланадилар.

КОНСУЛЬТАЦИЯ

Ҳарбир колхозда силос иншооти бўлсин

Маккажўхори экини майдонларини кенгайтириш ғалла етиштиришни кўпайтиришнинг жуда катта резервидир. Турли зоналарда маккажўхори етиштириш соҳасида кейинги йилларда тўпланган тажриба бу қимматли ва серҳосил экин мамлакатнинг деярлик барча қишлоқ хўжалик районларида жуда катта ерларга экилиши мумкинлигини ва лозимлигини исботлаб бермоқда. Маккажўхори тўла равишда пишиб етилмаган ва ундан тўқ дон чиқмайдиган жойларда думбуллигича ва сўталаридан силослаш учун фойдаланиш мумкин. Колхозлар, совхозлар, илмий-текшириш муассасаларининг тажрибалари маккажўхорини думбуллигида йиғиштириб олиб шу ҳолда бузмай сақлаш унинг озиқли сифатларини камайтирмаганлигини яққол кўрсатди. Силос қилиб қўйилган маккажўхори сўталари озуқа единицаси жиҳатидан (қуруқ модда жиҳатидан) маккажўхорининг пишиб етилган дони блан баббаравар қимматга эгадир.

(КПСС МК нинг январь Пленуми қароридан).

Партия ва Ҳукуматимизнинг жамоат чорвачилигини янада ривожлантириш тўғрисида белгилаб берган тадбирларида чорвачиликнинг ем-хашак базасини мустаҳкамлаш блан бирга, ишлабчиқариш бинолари, айниқса чорвачилик бинолари ва силос иншоотлари қуришга алоҳида аҳамият бериш зарурлиги уқтирилади.

Республикамизда чорвачилик учун мустаҳкам ем-хашак базаси яратиш мақсадида колхозларда ем-хашак экин майдонлари кенгаймоқда, ҳарбир колхозда катта майдонларга маккажўхори ва оқжўхори экилмоқда. Силос қилинадиган экинлар майдони ҳам анча кенгаймоқда. Бу эса ҳарбир колхозда бирнечадан силос иншооти қуришни талаб этади.

Республикамизнинг кўпгина колхозлари маҳаллий қурилиш материалларидан фойдаланиб, силос иншоотлари қуришда анчагина тажриба ортдирдилар.

Тажриба, бизнинг шароитда силос траншеялари ва чуқурларининг қулай ва фойдали эканлигини кўрсатди. Шунинг учун траншея ҳамда чуқур каби силос иншоотлари колхозларда борган сари кўпроқ қурилмоқда.

Силос иншоотларига бўладиган талаб шундан иборатки, силосга ташқаридан ҳаво киритмаслик, силосдан ҳосил бўлган ширанинг силосхона деворлари ва остига сингишига йўл қўймаслик, ёғин сувларни киритмаслик, ниҳоят силосланган массани қишда музлатмаслик лозим. Силосхона деворлари силлиқ ва текис бўлиши керак. Шунда унга босилган силос массаси текис ва зич жойлашади. Силосхона етарли даражада чуқур бўлиши шарт. Шунда босилган силос массани ўзининг оғирлиги блан яхши зичлашади, орада қисилиб қолган ҳовани бутунлай чиқариб юборади. Силосхона кўкат массани машина блан босишга, зичлашга ва тайёр силосни олишга ўнғай қилиб қурилиши лозим.

Силос чуқурлари ва траншеялари чуқур, яримчуқур қилинади. Шунингдек ер устига қуриладиган иншоотлар ҳам бўлади. Қайси хилдаги иншоотни қуришда жойнинг шароити ва еrости сувларининг туриш даражаси э'тиборга олинади. Чуқур ва траншеялар деворлари сувалган ва сувалмаган хилда бўлади.

Колхоз, совхозларда силос иншоотлари қуришда маҳаллий бинокорлик материалларидан: тупроқ, шағал, тош, ғишт, бетон ва ҳоказолардан кенг миқ'ёсда фойдаланиш керак.

Силосхона чорвачилик фермалари яқинига, ёғин сувлари бошқа томонларга оқиб кетадиган дўнгроқ жойларга қурилиши керак. Бунда чорвачилик фермасининг кейинчалик кенгайтирилиши ва шу муносабат блан силосга бўладиган талаб э'тиборга олиниши керак. Силосхонага бориб-келиш учун яхши йўл қуриш лозим.

Силос траншеяси ва чуқурларининг таги еrости сувларидан камида ярим метр баланд бўлиши керак.

«Узипрогорсельстрой» тресті силос чуқурлари ва траншеяларининг ҳархил проектларини тузиб чиқди. Бу проектларда силос чуқурлари ва траншеяларини лой, тош, ғишт, бетон, темир-бетон, шунингдек айрим районларда қаттиқ ерларда тупроқнинг ўзи блан тиклаш кўзда тутилади. Проектда траншея ёки чуқурлар ҳажми 12 тоннадан 150 тоннагача силос бостиришга мўлжалланади. Чуқур, яримчуқур ва ер устига қуриладиган силосхоналар вариантлари белгиланган.

Биринчи расмда деворлари пахса блан тикланган, тош ва ғишт блан пешланган чуқур ва яримчуқур траншеялар лойиҳаси кўрсатилади.

Юқорида кўрсатиб ўтилган материаллар блан ер устига ҳам силос иншоотлари қуриш мумкин. Еrости сувлари юза турган, я'ни чуқур ёки траншея кавлаганда сув чиқиб кетадиган ерларда шундай ерусти иншоотлари қурилади.

Яримчуқур силосхоналарнинг оғиз кенглиги 3 ва таги 2,25 метр, чуқурлиги эса 2,5—3 метр бўлиб, агар узунлиги 25 метр бўлса, унга 100 тонна силос массаси сиғади. Силосхонанинг девори ва тагига бинокорлик материаллари қоришмаси ёки цементли қоришма босилади. Сўнгра суваб силлиқланади. Силосхона деворлари оғзигача 1:6 нисбатда нишаб бўлиб, юзага чиққанда тик кўтарилади. Девор 1—1,5 ғишт бўйича қалинликда қурилади. Деворнинг ер сиртидаги қисми атрофига тупроқ босилиб, шибба қилинади. Бунда деворнинг ерусти қисми атрофига тупроқ босишдан олдин толь ёпилади. Толь устидан 40 сантиметр қалинликда тупроқ босилади.

Силосхона остига ғишт ёнбошлатиб терилади, устидан аралаш ёки цементли қоришма солиниб сувалади.

Траншеянинг девори 1,5 метргача 51 сантиметр, ундан юқориси 38 сантиметр қалинликда бўлади. Траншея деворларини маҳкам тутиш учун унинг узунасига 2—2,5 метр оралиққа контрофорслар қурилади. Контрофорслар траншеянинг ост томонида 1,5 метргача ўртага чиқиб туради. Бундай траншеяларнинг узунлиги 25—30 метр бўлиб, 100—110 тонна силосни сиғдиради.

Деворлари пахсадан ишланган траншеялар чуқур, яримчуқур ва айрим ҳолларда юза бўлиши мумкин. Пахсани кўтарган сари унинг орасига тош ёки новда қўйиб бориш керак. Пахса лойи яхшилаб пишитилиши ва қўйилганда қаттиқ муштлаб босилиши керак. Пахса девордан қурилган яримчуқур траншеяларнинг кенглиги оғзи томонида 3, тагида 2,8 метр бўлиб, чуқурлиги 2,5—3 метр бўлади. Агар траншеянинг узунлиги 25 метр бўлса, унга 100 тонна силос сиғади.

Пахса деворнинг қалинлиги ер бетига чиққунча 40 сантиметр, ер бетидан 1 метр баландликкача дастлаб 50 сантиметр қилиниб, охири 40 сантиметр блан тугалланади. Пахса қўйилиб бўлгандан кейин унинг атрофига тупроқ босилиб, шиббаланади.

Пахса девор блан ерусти силос иншоотлари қуришда девор уришдан олдин ерга 15 сантиметр қалинликда тупроқ босиб, шиббаланади. Шундан кейин бутун девор остига 20 сантиметр қалинликда қамиш босилади ва унинг устига девор қўйилади. Траншеянинг баландлиги 2,5—3 метр, кенглиги 2,8—3 метр бўлади. Деворнинг қалинлиги — остида 80 ва тепасида 40 сантиметр бўлади. Траншея тагига 30 сантиметр қалинликда лой босилади. Деворни маҳкам ушлаб туриш учун 2—2,5 метр оралатиб, 40 сантиметр кенгликда контрофорс (суянчиқ) қурилади. Контрофорс траншеянинг остки томонида 2,25 метр четга чиқиб туради.

Пахса деворли траншеялар қуришда лойни яхшилаб ювиб, ундаги тузни батамом йўқотиш керак. Бундай силосхона деворлари ички томондан суюқ лой блан сувалади.

Тош блан пешланадиган силосхоналарни чуқур ва яримчуқур қуриш ма'қул. Уларнинг кенглиги оғиз томонда 3,5, тагида 2,25 метр бўлиб, чуқурлиги 2,5—3 метр бўлади. Тош блан пешлашда аралаш ёки цементли қоришма ишлатилади. Тошни биртекисда танлаб териш керак. Тош терилиб бўлгандан кейин иншоотнинг девори ва таги цементли қоришма блан сувалиб, силлиқланади.

Пишиқ ғишт блан пешлаб, чуқур, яримчуқур ва ерусти силос иншоотлари қурилади. Чуқур траншеяларнинг ости 2,25, оғзи 3,5 метр бўлиб, чуқурлиги 2,5—3 метр бўлади. Узунлиги 25 метрли траншеяларга 100 тонна силос босилади.

Бу траншеяга силос босилгандан кейин устига тўқилган қамиш ёпилиб, унинг устидан лой босиб сувалади.

Юқорида айтилган иншоотларни қуришда пичоғининг узунлиги 2,25 метрли Д-159 маркали бульдозерлардан фойдаланиш мумкин. Сўтаси думбил бўлган маккажўхориларни доира чуқурларда ёки ҳарбирининг сиғими 15—20 тонналик секцияларга ажратилган траншеяларда силослаш керак. Бу иншоотларнинг деворлари ғишт, толь ёки бетон блан пешланиб, цемент блан сувалган бўлиши лозим.

Бир тонна силос учун қуриладиган траншеянинг тахминий баҳоси қуйидагичадир:

1. Пешланмаган лой деворли траншея	20 сўм.
2. Пахса деворли чуқур траншея	30 сўм.
3. Тош ёки бетон блан пешланган чуқур траншеялар	155 сўм.
4. Қалинлиги 1,5 ғиштли ғишт блан пешланган чуқур траншеялар	160 сўм.
5. Пахса девордан қурилган яримчуқур траншеялар	40 сўм.
6. Пишиқ ғишт блан пешланган яримчуқур 1,5 ғиштли траншеялар	170 сўм.
7. Ер устига қурилган пахса деворли силосхона	45 сўм.
8. Ер устига қурилган пишиқ ғишт деворли силосхона	215 сўм.

1955 йил 5 майда «Правда» газетасида чиққан «Пешланган траншеялар қуришни кенгайтирайлик» сарлавҳали мақолада траншеяларни грунт (тош, майда тош, майда шағал, қум ва ҳоказо) блан пешлашнинг яхши бир усули баён этилади. Бунда траншея девори узунлиги ва бўйига қаратиб 5 сантиметр кенгликда ўйилади. Натижада гўё ўйиқлардан иборат тўр ҳосил бўлади. Бу тўр деворни пешлашда босилган цемент ва қумнинг (1:3 нисбатда) маҳкам ёпишиб қолишини та'мин этади. Тупроқнинг зичлигига қараб девор ҳархил нишабликда бўлади.

Силос кўпи блан 1—2 кун давомида босилиши керак. 0,3—0,5 метр силос босилганда, шиббалаш-зичлаш ва шундан кейин навбатдаги қаватни босиш керак. Траншеяни шу айтилган муддатда тўлдириш мумкин бўлмаса, уни тахта, ёғоч каби материаллар блан хона-хона қилиб ажратиш ва ҳар хонага алоҳида-алоҳида қилиб босиш керак. Босилган силос кейинчалик чўкади. Буни э'тиборга олиб, уни силосхона оғзидан 1 метргача баланд қилиб босиш керак. Силос босилиб бўлгандан кейин устига 35—40 сантиметр қалинликда тупроқ босилади. Орадан 1—2 кун ўтиб, силос тамом чўккандан кейин тупроқнинг усти лой блан сувалади.

Силосни қиш кунлари ёғинлардан сақлаш керак. Бунинг учун силосхона тепасига 2х3,5 метр катталикда том ёпиш ва уни қамиш блан бекитиш керак. Ёғин сувларини силос иншооти ёнига келтирмаслик учун унинг атрофида ариқлар қазилиши керак. Силосхона ёни блан ариқча бўлган ер нишаблиги жойларнинг паст-баландлигига қараб 25 сантиметр бўлиши лозим.

Иккинчи расмда пахса ва тош деворли силос чуқурлари кўрсатилади. Чуқурларнинг ички диаметри 3 метр, чуқурлиги 2,5—3 метр бўлиб, уларга 12—14 тонна силос сиғади. Дастлаб чуқур қазилади, сўнгра девори кўтарилади. Деворга пишиқ ғишт қўйилиб, қалинлиги бир ғишт бўлади. Пишиқ ғишт оҳак ёки аралаш қоришма блан қўйилади. Чуқур тагига ҳам ғишт ётқизилиб, қоришма блан маҳкамланади. Лекин ғишт ётқизишдан олдин чуқурнинг остини 20—25 сантиметр қалинликда тупроқ босиб шиббалаш ёки 10—15 сантиметр қалинликда шағал солиш керак. Ўранинг ҳам девори ва таги цемент блан сувалиб, яхшилаб силлиқланади.

Пахса деворли траншея ва чуқурларни маҳкамлаб қотириш учун уларни лойсувоқ қилишдан олдин пишириш ҳам тавсия этилади. Бунинг учун траншея ёки чуқурнинг ичига ғўзапоя, шох босилиб, ўт қўйилади. Ўт ёнишининг давоми деворнинг 5—6 сантиметр қалинликкача пишишига қараб белгиланади.

Қаттиқ пешланмаган траншея ва чуқурлар бирқатор камчиликларга эга. Уларнинг девори силос босишда ва тайёр силосни олишда бузилиши ва ҳатто силосни ифлос қилиб қўйиши мумкин. Шунинг учун траншея ва чуқур қуришда унинг деворларини пардозлашга қаттиқ риоя қилиш, уларни албатта суюқ лой блан суваб, кейиндан ўтқалаб пишириш керак.

Бирнеча чуқур қуриш зарур бўлганда, уларни группалаб жойлаштириш керак. Чуқурларнинг деворлари қандай материаллар блан ишланса, уларнинг таги ҳам шундай материал блан ишланиши керак. Аммо чуқур тагининг маркази девор четидан 5 сантиметрча нишаб бўлиши лозим.

Тош блан пешланиб қуриладиган чуқурларга аралаш ёки цемент қоришмалари ишлатилади. Тошлар яхши танланиши ва чоки бир-бирига тўғриланиб терилиши керак. Пешлангандан кейин девор, аралаш ёки цементли қоришма блан сувалиб, силлиқланади. Чуқурнинг ости ҳам тош ётқизилиб, шундай қоришма блан сувалади.

Силос иншоотлари қурилиши ҳажми катта. Бу катта ҳажмдаги ишни муваффақиятли бажариш учун ҳарбир колхозда 8—12 кишидан иборат қурилиш бригадаси ташкил қилинмоғи лозим. Бригада а'золари бошқа ишларга жалб этилмаслиги, фақат силосхона қурилиши блан банд бўлиши керак.

Ҳарбир областьда силос иншооти қурувчи бригада бошлиқларининг 2—3 кунлик семинарларини ўтказиш зарур. Семинарда бригада бошлиқлари силос иншоотлари лойиҳалари ва уларни конкрет шароитда фойдаланиш, шунингдек қурилиш ишларини ташкил қилиш тартиблари блан танишадилар.

Архитектор **А. СМОЛЕНСКИЙ.**

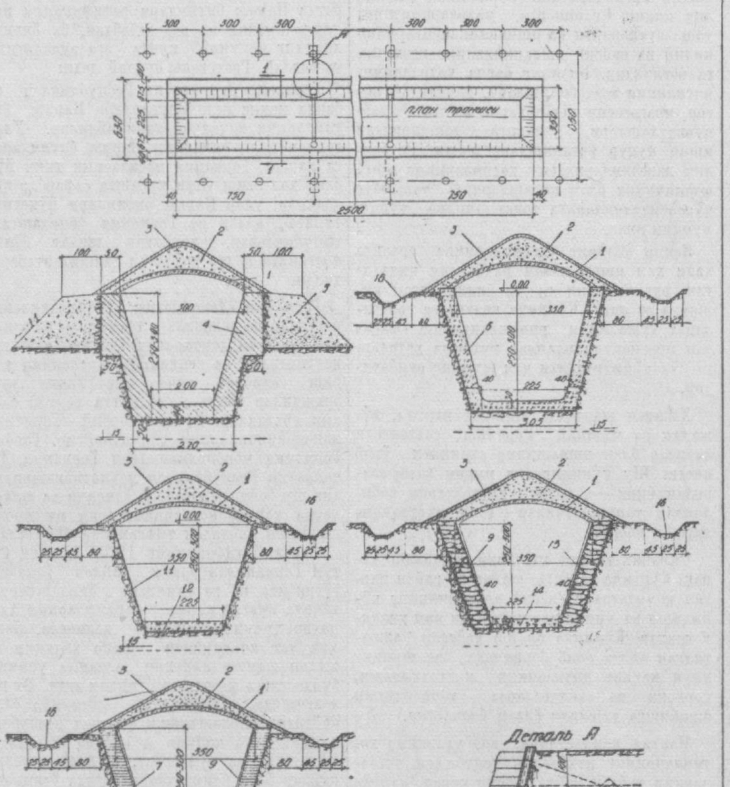

1-НЧИ РАСМ.

Пахса, тош ва ғишт деворли траншея плани ва кўндаланг кесими; 1 — тўқилган қамиш, 2—25—35 сантиметр қалинликдаги тупроқ қават; 3—5—10 сантиметр қалинликдаги лойсувоқ; 4 — пахса девор (яримчуқур траншеяда); 5 — босилиб шиббаланган тупроқ; 6 — пахса девор (чуқур траншеяларда); 7 — пишиқ ғишт блан пешлаш; 8 — ғишт пол; 9 — цемент блан суваб силлиқлаш; 10 — шиббаланган грунт; 11 — грунт блан пешлаш; 12 — шиббаланган лой; 13 — тош блан пешлаш; 14 — бетон ёки тош девор қавати; 15 — еrости сувининг баландлик даражаси; 16 — кювет.

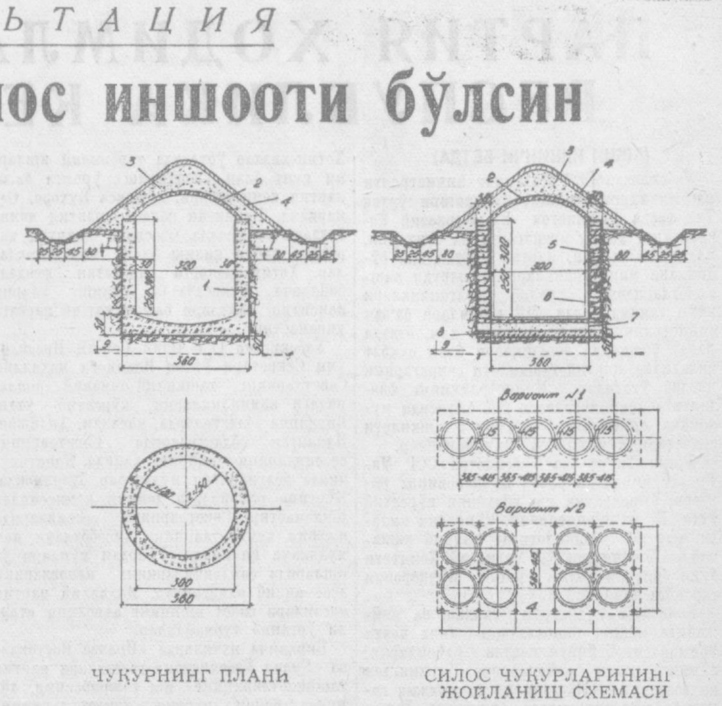

ЧУҚУРНИНГ ПЛАНИ

СИЛОС ЧУҚУРЛАРИНИНГ ЖОЙЛАНИШ СХЕМАСИ

2-НЧИ РАСМ.

Пахса ва тош деворли чуқурларнинг кўндаланг кесими: 1 — пахса девор; 2 — похол ёки тўқилган қамиш; 3 — 25 — 35 сантиметр қалинликдаги тупроқ қавати; 4 — 5 — 10 сантиметр қалинликдаги лойсувоқ; 5 — тош блан пешланган девор; 6 — цемент сувоқ қавати; 7 — 10 сантиметрли қумқават; 8 — 15 сантиметр қалинликдаги шиббаланган шағал қават; 9 — еrости сувининг энг баланд даражаси;

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 34 РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор—36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 135. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими —132, Хатлар бўлими — 132, Секретариат — 34048, Э'лонлар бўлими—38142.

Р. 00789. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № — 1433.